

KINDERZORG

3DE GRAAD BSO SPECIALISATIEJAAR

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

VVKSO – BRUSSEL D/2014/7841/035
Vervangt leerplan D/2005/0279/019 vanaf 1 september 2014

Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs
Guimardstraat 1, 1040 Brussel

Inhoudstafel

1	Studierichtingsprofiel	4
1.1	Situering van de studierichting	4
1.2	Beginsituatie	4
1.3	Wat na het specialisatiejaar?	4
1.4	Competentie/algemene doelstellingen	5
2	Visie op leren	7
2.1	Samenhang competentie/algemene doelstellingen specialisatiejaar	7
2.2	Groeilijn	8
3	Christelijk mensbeeld	11
4	Doelstellingen	12
5	Minimale materiële vereisten	63
5.1	Infrastructuur	63
5.2	Didactisch materiaal/uitrusting	64
6	Geïntegreerde Proef	65
7	Stage	66
8	Bibliografie/bronnen	67
	Bijlage: woordenlijst	68

Lessentabel

Voor de lessentabel verwijzen we naar de website van het VVKSO.

Zie www.vvksso.be > lessentabellen > 3de graad > bso > specialisatiejaar > Kinderzorg.

1 Studierichtingsprofiel

1.1 Situering van de studierichting

De leerling leert in de studierichting Kinderzorg kinderen begeleiden. Bij het begeleiden van kinderen staat aandacht voor welbevinden en betrokkenheid en het stimuleren van ontwikkeling centraal. Hierbij zijn stimulering van taalontwikkeling, omgaan met diversiteit, expressiviteit en creativiteit ... essentieel.

Een kinderbegeleider^{*1} draagt zorg voor het menselijk functioneren* van het kind en voor de interactie met ouders/opvoedingsverantwoordelijken in functie van de begeleiding van het kind. Bovendien betreft een begeleider ook externen en de buurt bij de begeleiding van kinderen.

Dit leren begeleiden maakt deel uit van een bredere vorming van totale ontwikkeling van elk mens naar een waardevol leven en is gebaseerd op een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie.

De leerling leert daarbij functioneren als lid van een team binnen een organisatie.

De begeleiding vindt plaats in diverse complexe opvangsituaties (onder verwijderd toezicht).

Een krachtige leeromgeving helpt leerlingen groeien in competentie. Het is een praktijkgerichte opleiding met stage.

1.2 Beginsituatie

Leerlingen dienen te voldoen aan de instapvereisten voor het specialisatiejaar.

De 3de graad Verzorging vormt de meest logische onderbouw voor een specialisatiejaar Kinderzorg. In deze 3de graad ontdekken leerlingen of hun interesses en mogelijkheden meer zijn gericht op de zorg voor volwassenen of op de begeleiding van kinderen. Leerlingen die zich meer aangesproken voelen voor de begeleiding van kinderen kiezen voor Kinderzorg. In de 3de graad leerden leerlingen als verzorgende zorg dragen voor het menselijk functioneren* van gebruikers (waaronder kinderen) en zorg dragen voor indirecte zorg. Zij-instromers² moeten zich hierin verdiepen.

1.3 Wat na het specialisatiejaar?

Op de arbeidsmarkt

Kinderzorg is in de eerste plaats een arbeidsmarktgerichte opleiding.

Leerlingen kunnen gaan werken als Kinderbegeleider.

Verder studeren

Er zijn ook mogelijkheden om door te stromen naar een Se-n-Se binnen het eigen studiegebied: Leefgroepenwerking of Internaatswerking of naar HBO5 Verpleegkunde.

¹ Woorden met een asterisk worden verklaard in een woordenlijst achteraan in het leerplan.

² De leerplandoelstellingen en/of onderliggende doelen aangeduid met een (H), werden reeds bereikt binnen de context van het leerplan 3de graad. Zij-instromers dienen zich toe te leggen op het verwerven van de nodige kennis en vaardigheden hieromtrent. Het is belangrijk om hen hierin te begeleiden.

1.4 Competentie/algemene doelstellingen

1.4.1 Competentie

C Als kinderbegeleider, kinderen begeleiden vanuit een totaalvisie.

1.4.2 Algemene doelstellingen

- AD1 Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen.
- AD2 Binnen een welomschreven opdracht mondeling en schriftelijk communiceren.
- AD3 Binnen een welomschreven opdracht in een organisatie, in team werken.
- AD4 Binnen een welomschreven opdracht zorg dragen voor gezondheid en welzijn.
- AD5 Binnen een welomschreven opdracht (ped)agogisch handelen.
- AD6 Binnen een welomschreven opdracht indirecte zorg verlenen.
- AD7 Oriënteren op beroepen en voorbereiden op werken (of verder studeren) en levenslang leren.

1.4.3 Context

Doelgroepen

Bij de uitwerking van de competentie en algemene doelstellingen besteedt men aandacht aan volgende doelgroepen:

Kinderen van 0 tot 12 jaar

→ met aandacht voor specifieke doelgroepen

Complexe situaties

In de derde graad leerden leerlingen functioneren in eenvoudige situaties. In het specialisatiejaar verdiepen leerlingen hun vaardigheden in het werken in eenvoudige situaties. Verder ligt de nadruk op het functioneren in eerder complexe situaties. Een combinatie van de opvangsituatie waarbinnen de leerling werkt, de aard van de opdrachten/handelingen die de leerling uitvoert en de mate van verantwoordelijkheid die de leerling draagt, bepaalt de complexiteit van de situatie.

Opvangsituaties:

Bij het uitwerken van de competentie en algemene doelstellingen besteedt men aandacht aan complexe opvangsituaties.

De complexiteit van de opvangsituatie wordt bepaald door de noodzaak om bij het begeleiden:

- in dialoog met de ouders te treden.
- in dialoog met het team te treden.
- in te spelen op de individualiteit van elk kind.
- in te spelen op en in dialoog te treden met de buurt en externen.
- in te spelen op het eigene van de setting.

Opdrachten/handelingen:

Om de competentie en algemene doelstellingen te bereiken voert de leerling opdrachten/handelingen uit:

- die meervoudig van aard zijn: toepassen van routines en procedures en combinaties ervan;
- op basis van een door anderen opgesteld (multidisciplinair) kinddossier*/richtlijn /protocol – dat indien nodig - wordt afgestemd op specifieke situaties of kinderen;
- op basis van een (zelf opgemaakt) werkplan (vanuit observaties, overleg met de ouders...) in verband met begeleidingsvragen die binnen haar/zijn bevoegdheid vallen;
- waarbij de begeleiding wordt afgestemd op het kind, op zijn sociaal netwerk* en op de situatie (belang van transfer*);
- waarbij men rekening houdt met kinder- en ouderparticipatie;
- in een team, in een organisatie.

Mate van verantwoordelijkheid:

Bij het bereiken van de competentie en algemene doelstellingen werkt de leerling onder verwijderd toezicht* (groei van directe begeleiding naar werken onder verwijderd toezicht) van de verantwoordelijke/ stagementor/stagebegeleider:

- hij/zij observeert en signaleert veranderingen/tekens bij het kind en meldt deze aan de ouders, leidinggevende en het team;
- hij/zij weet wanneer hij hulp moet invoeren – bij problemen of in gevallen van twijfel – en vraagt om hulp;
- hij/zij rapporteert aan ouders, leidinggevende en het team over het kind, de werkzaamheden en evaluaties.

Settings

Bij het uitwerken van de algemene doelstellingen besteedt men aandacht aan volgende settings:

- opvang van baby's en peuters*:
 - o groepsopvang;
 - o gezinsopvang;
 - o opvang aan huis;
- buitenschoolse opvang;
- specifieke settings zoals: Kleuteronderwijs, Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG), Buitengewoon basisonderwijs, MPI's, semi-internaten...

2 Visie op leren

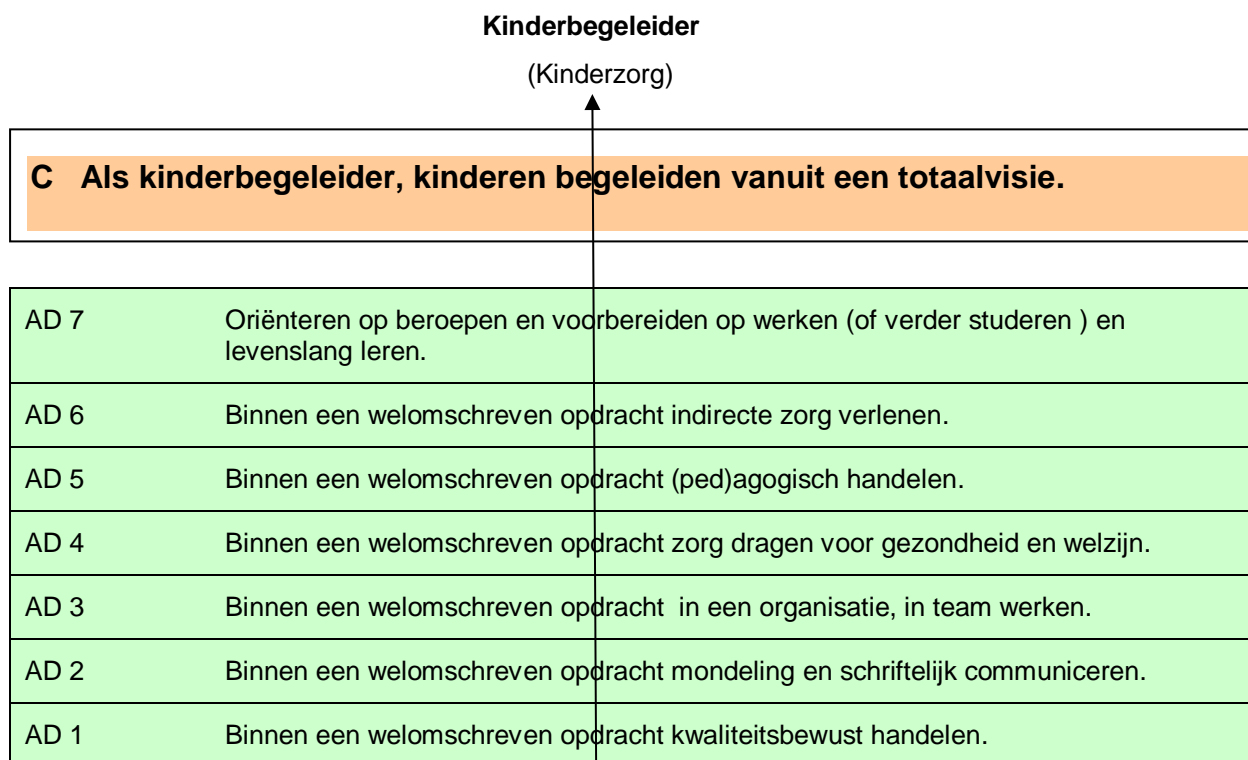
Dit leerplan wil groei, leren in samenhang en het handelen centraal stellen.

We kozen er voor één leerplan uit te schrijven voor het beroepsgericht gedeelte in zijn geheel. Een geïntegreerd leerplan houdt in dat er geen onderverdelingen zijn volgens vakken. Dit betekent dus geen afzonderlijke leerplanonderdelen voor stage, praktijk voeding, praktijk of theorie verzorging... De leerplandoelstellingen worden zodanig aangeboden dat theorie en praktijk als een geheel worden ervaren. Zo wordt het mogelijk om te streven naar een optimale transfer van 'het geleerde en ingeefende op school' naar de praktijk tijdens de stage (i.c. de verschillende settings).

In het servicedocument bij het leerplan duiden we de uitgangspunten en suggereren we een aantal wenken (pedagogisch-didactische wenken, organisatievormen) om met dit leerplan te werken binnen de school.

2.1 Samenhang competentie/algemene doelstellingen specialisatiejaar

We stellen hieronder op visuele wijze de samenhang voor tussen de competentie en algemene doelstellingen van het leerplan Kinderzorg:

C is de competentie die aan het einde van het specialisatiejaar dient bereikt te worden. In deze competentie komen de leerlijnen van AD1 - 7 samen (horizontale balken). De leerplandoelstellingen zijn in overeenstemming met het profiel van de kinderbegeleider.

2.2 Groeilijn

2.2.1 3de graad - specialisatiejaar

Leerlingen groeien, doorheen hun leertraject naar het specialisatiejaar van de 3de graad toe, uit tot competente personen en beroepsbeoefenaars. We kunnen deze continue groei naar het einde van het leertraject toe, en dus ook de relatie tussen het leerplan van de 3de graad en het leerplan van het specialisatiejaar, als volgt voorstellen:

2.2.2 Verzorging - Kinderzorg

Derde graad Verzorging	Specialisatiejaar Kinderzorg
Competenties	Competentie
C1 Als verzorgende, binnen het kader van de zorg- en bijstandsverlening, zorg verlenen vanuit een totaalvisie.	
C2.1 Als voorbereiding en oriëntering op het functioneren als zorgkundige, zorg verlenen vanuit een totaalvisie.	
C2.2 Als voorbereiding en oriëntering op het functioneren als kinderbegeleider, kinderen begeleiden vanuit een totaalvisie.	C Als kinderbegeleider, kinderen begeleiden vanuit een totaalvisie.

Algemene doelstellingen	Algemene doelstellingen
AD1 Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen.	AD1 Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen.
AD2 Binnen een welomschreven opdracht communiceren.	AD2 Binnen een welomschreven opdracht mondeling en schriftelijk communiceren.
AD3 Binnen een welomschreven opdracht in een organisatie, in team werken.	AD3 Binnen een welomschreven opdracht in een organisatie, in team werken.
AD4 Binnen een welomschreven opdracht zorg dragen voor gezondheid en welzijn.	AD4 Binnen een welomschreven opdracht zorg dragen voor gezondheid en welzijn.
AD5 Binnen een welomschreven opdracht (ped)agogisch handelen.	AD5 Binnen een welomschreven opdracht (ped)agogisch handelen.
AD6 Binnen een welomschreven opdracht indirecte zorg verlenen.	AD6 Binnen een welomschreven opdracht indirecte zorg verlenen.
AD7 Oriënteren op beroepen binnen de directe zorg/begeleiding en voorbereiden op verder studeren of werken.	AD7 Oriënteren op beroepen en voorbereiden op werken (of verder studeren) en levenslang leren.
Context	Context
<p>Doelgroepen:</p> <p>Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen besteedt men aandacht aan volgende doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> gezonde kinderen van 0 tot 12 jaar (3 mnd.–3 jaar: basis); volwassen gebruikers die ondersteuning en/of verzorging nodig hebben bij het uitvoeren van activiteiten van het dagelijks leven. <p>Eenvoudige situaties:</p> <p>In de derde graad ligt de nadruk op het functioneren in eenvoudige situaties. Een combinatie van de zorg- en opvangsituatie, de aard van de opdrachten/handelingen die leerlingen uitvoeren en de mate van verantwoordelijkheid die ze dragen, bepaalt de eenvoud van de situatie.</p> <p><u>Zorg- en opvangsituaties:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> de gezondheidstoestand van de gebruiker is stabiel; in de zorg- en/of opvangsituaties zijn geen acute veranderingen te verwachten; er zijn weinig tot geen problemen in de communicatie tussen de gebruikers, de 	<p>Doelgroepen:</p> <p>Bij de uitwerking van de competentie en algemene doelstellingen besteedt men aandacht aan volgende doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> kinderen van 0 tot 12 jaar <p>→met aandacht voor specifieke doelgroepen.</p> <p>Complexe situaties:</p> <p>In het specialisatiejaar verdiepen leerlingen hun vaardigheden in het werken in eenvoudige situaties. Verder ligt de nadruk in het werken in eerder complexe situaties. Een combinatie van de opvangsituatie waarbinnen de leerling werkt, de aard van de opdrachten/handelingen die de leerling uitvoert en de mate van verantwoordelijkheid die de leerling draagt, bepaalt de complexiteit van de situatie.</p> <p><u>Opvangsituaties:</u></p> <p>De complexiteit van de opvangsituatie wordt bepaald door de noodzaak om bij het begeleiden:</p> <ul style="list-style-type: none"> in dialoog met de ouders te treden; in dialoog met het team te treden; in te spelen op de individualiteit van elk kind;

<p>verzorgende of begeleider en zijn omgeving.</p> <p><u>Opdrachten/handelingen:</u></p> <p>Om de competenties/algemene doelstellingen te bereiken, voeren leerlingen opdrachten/handelingen uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • die eenvoudig zijn en weinig risico met zich meebrengen (toepassen van routines en procedures); • volgens duidelijke instructies; • op basis van een door anderen opgesteld werkplan/zorgplan/protocol; • in een team, in een organisatie. <p>Het uitvoeren van logistieke opdrachten/taken is een eerste groeifase in de leerlijn van zorg en/of begeleiding.</p> <p><u>Mate van verantwoordelijkheid</u></p> <p>Om de competenties/algemene doelstellingen te bereiken, werken leerlingen onder verwijderd toezicht van een verantwoordelijke (groei van directe begeleiding naar verwijderd toezicht):</p> <ul style="list-style-type: none"> • hij/zij signaleert veranderingen/tekens en meldt deze aan de leidinggevende/verantwoordelijke; • hij/zij weet wanneer hij/zij hulp moet inroepen - bij problemen of in gevallen van twijfel – en vraagt om hulp; • hij/zij rapporteert aan de leidinggevende over de werkzaamheden en evaluaties. <p>Complexe situaties (beschrijving zie inleiding (1.6.3):</p> <p>In complexe situaties werken leerlingen onder de verantwoordelijkheid van een andere zorgverlener en assisteren ze (=onder directe begeleiding).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • in te spelen op en in dialoog te treden met de buurt en externen; • in te spelen op het eigene van de setting. <p><u>Opdrachten/handelingen:</u></p> <p>Om de competentie/algemene doelstellingen te bereiken, voert de leerling opdrachten/handelingen uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • die meervoudig van aard zijn: toepassen van routines en procedures en combinaties ervan; • op basis van een door anderen opgesteld (multidisciplinair) kinddossier/ werkplan/ richtlijn/protocol – dat indien nodig – wordt afgestemd op specifieke situaties of kinderen; • op basis van een zelf opgemaakt werkplan (vanuit observaties, overleg met de ouders...) in verband met begeleidingsvragen die binnen haar/zijn bevoegdheid vallen; • waarbij de begeleiding wordt afgestemd op het kind, op zijn sociaal netwerk en op de situatie (belang van transfer); • waarbij men rekening houdt met kinderen ouderparticipatie; • in een team, in een organisatie. <p><u>Mate van verantwoordelijkheid</u></p> <p>Bij het bereiken van de competentie en algemene doelstellingen werkt de leerling onder verwijderd toezicht (groei van directe begeleiding naar werken onder verwijderd toezicht) van de verantwoordelijke/stagementor/stagebegeleider:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hij/zij observeert en signaleert veranderingen/tekens bij het kind en meldt deze aan de ouders, leidinggevende en het team. • hij/zij weet wanneer hij/zij hulp moet inroepen – bij problemen of in gevallen van twijfel – en vraagt om hulp. • hij/zij rapporteert aan ouders, leidinggevende en het team over het kind, de werkzaamheden en evaluaties.
--	---

3 Christelijk mensbeeld

Ons onderwijs streeft de vorming van de totale persoon na waarbij het christelijke mensbeeld centraal staat. Onderstaande waarden zijn dan ook altijd na te streven tijdens alle handelingen:

- respect voor de medemens;
- solidariteit;
- zorg voor milieu en leven;
- respectvol omgaan met eigen geloof, anders gelovigen en niet-gelovigen;
- vanuit eigen spiritualiteit omgaan met ethische problemen.

In de studierichting Kinderzorg willen we leerlingen vanuit de keuze voor een christelijke mensvisie helpen uitgroeien tot mensen die – als persoon en als toekomstig beroepsbeoefenaar – in verbondenheid en op een verantwoordelijke wijze in het leven staan. Zo trekken we voor elke studierichting binnen het studiegebied Personenzorg uitdrukkelijk de kaart van een totaalvisie op begeleiding, gebaseerd op een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie.

4 Doelstellingen

Tijdsbesteding

- Er wordt een minimum van 10 wekelijkse lestijden besteed aan stage (zie punt 7 p.65).
- Er wordt een minimum van 10 wekelijkse lestijden besteed aan les op school.
- Er worden 2 wekelijkse lestijden besteed aan AV expressie.

Het **leerplan** Kinderzorg is een geïntegreerd leerplan (zie visie op leren):

- Bij de uitwerking wordt er gestreefd naar een zo groot mogelijke integratie tussen de verschillende algemene doelstellingen.
- Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen wordt er rekening gehouden met de context waarbinnen deze dienen te worden bereikt. Er wordt dus gestreefd naar een evenwichtige tijdsbesteding voor toepassingen binnen de verschillende settings.
- Op stage werken leerlingen als stagiaire en onder verwijderd toezicht³. Bij het formuleren van de leerplandoelstellingen werd er uitgegaan van het profiel van de kinderbegeleider als beginnend beroepsbeoefenaar.
Het bereiken van bepaalde doelstellingen maakt deel uit van een groeiproces, van het levenslang leren van de professional. Wanneer leerlingen op stage rond bepaalde doelstellingen onvoldoende leerkansen krijgen, is het belangrijk om op school voldoende tijd aan deze doelstellingen te besteden. Door middel van simulaties, casuïstiek, rollenspelen... is het mogelijk om tijdens de lestijd op school de realiteit zo dicht mogelijk te benaderen. In hun latere beroepsleven kunnen leerlingen dan verder groeien in de al aangeleerde kennis en vaardigheden.

In het **servicedocument** bij het leerplan vindt men suggesties naar organisatievormen.

Leeswijzer

Competentie
↓
Algemene doelstelling
Context: Beschrijving van de context voor het bereiken van de algemene doelstelling: doelgroep, situatie, aard van de opdracht, mate van verantwoordelijkheid, setting...
Toelichting: Toelichting bij de algemene doelstelling Volgende items worden - indien van toepassing – uitgewerkt: <u>Beginsituatie</u> van leerlingen binnen hun competentieontwikkeling: wat aan bod kwam in het leerplan 3de graad Verzorging. <u>Specialisatiejaren</u> : aandachtspunten voor het specialisatiejaar.

³ Zie omschrijving bij stage p.65

Duiding: duiding bij de algemene doelstelling.

Leerplandoelstelling

Onderliggende doelen:

Concretisering van de doelstelling in onderliggende doelen. Hier worden de doelen opgesomd die **minimaal aan bod** moeten komen bij het bereiken van de leerplandoelstelling (**basis**). Het staat de leraar vrij de leerplandoelstelling verder te verdiepen en uit te breiden.

De onderliggende doelen zijn dus tussenstapjes bij het bereiken van de leerplandoelstelling. Deze opsomming kan een hulpmiddel zijn voor het formuleren van evaluatiecriteria voor de te bereiken leerplandoelstelling.

Toelichting: bij de leerplandoelstelling (zelfde rubricering als bij de toelichting van de algemene doelstelling).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen (specifiek gedeelte):

In deze rubriek geven we aan hoe de leerplandoelstelling in relatie staat met andere leerplandoelstellingen van het leerplan Kinderzorg.

Deze leerplandoelstellingen moeten ofwel voorafgaand al bereikt zijn alvorens met de bovenstaande leerplandoelstelling te starten ofwel moeten ze geïntegreerd verwezenlijkt worden. De scholen die kiezen voor meer integratie kunnen in het servicedocument bij het leerplan hiervoor suggesties vinden.

Ook deze opsomming kan een hulpmiddel zijn bij het formuleren van evaluatiecriteria.

Ter info:

- * woorden met een asterisk worden verklaard in een woordenlijst achteraan in het leerplan.
- (H) deze doelstelling is een herhaling van een 'leerplandoelstelling' van de 3de graad Verzorging. Het is aangewezen om leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes (beginsituatie toetsen) alvorens een volgende stap in de leerlijn* te zetten.
- (E) rond deze leerplandoelstelling kan worden gewerkt binnen AV Expressie **of** men kan binnen AV Expressie ondersteunend werken voor het bereiken van de leerplandoelstelling. Voor het aanduiden van de 'E' beperken we ons tot de meest evidente doelstellingen. Het staat het lerarenteam vrij om voor meerdere doelstellingen expressie ondersteunend in te zetten. Het is echter belangrijk om binnen het lerarenteam hieromtrent afspraken te maken.

C Als kinderbegeleider, kinderen begeleiden vanuit een totaalvisie.

AD 1 Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen.

Context:

Doelgroep:

- Kinderen van 0 tot 12 jaar

→ met aandacht voor specifieke doelgroepen

Complexe situaties:

In de derde graad leerden leerlingen functioneren in eenvoudige situaties.

In het specialisatiejaar verdiepen leerlingen hun vaardigheden in het werken in eenvoudige situaties.

Verder ligt de nadruk op het functioneren in eerder complexe situaties. Een combinatie van de situatie waarbinnen de leerling werkt, de aard van de opdrachten die de leerling uitvoert en de mate van verantwoordelijkheid die de leerling draagt, bepaalt de complexiteit van de situatie (zie p. 4)

Settings:

Bij het uitwerken van de competentie en algemene doelstellingen besteedt men aandacht aan volgende settings:

- opvang van baby's en peuters;
- buitenschoolse opvang;
- specifieke settings zoals Kleuteronderwijs, Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG), Buitengewoon basisonderwijs, MPI's, semi-internaten...

Stage:

Zie punt 7 p.65

Toelichting:

Beginsituatie:

In de 3de graad werkten leerlingen reeds rond kwaliteitsbewust handelen in functie van het competent worden als verzorgende binnen het kader van zorg- en bijstandsverlening. Hierbij lag de nadruk op het functioneren in eenvoudige situaties. Een combinatie van de zorg- en opvangsituatie, de aard van de opdrachten die leerlingen uitvoeren en de mate van verantwoordelijkheid die ze dragen, bepalen de eenvoud van de situatie.

In de 3de graad werd er gewerkt rond de volgende doelstellingen:

- vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie handelen in relatie tot de gebruiker en zijn omgeving.
- de kernelementen van het project/de missie van een zorginstelling/organisatie en de wijze waarop deze worden geïmplementeerd in de dagelijkse zorg- en/of begeleidingscontext exploreren en aanwenden.
- bij de uitvoering van een opdracht respectvol, methodisch, milieubewust, veilig, ergonomisch, hygiënisch, economisch handelen volgens de geldende richtlijnen.
- bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren.
- over het kwaliteitsbewust handelen reflecteren.

Specialisatiejaar:

In het specialisatiejaar is het belangrijk leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes (beginsituatie toetsen), alvorens een volgende stap in de leerlijn* te zetten. In het specialisatiejaar gaan de leerlingen deze kennis, vaardigheden en attitudes verdiepen, uitbreiden en **aanwenden** binnen de context van dit leerplan.

Hierbij is het belangrijk dat leerlingen leren bijdragen* aan de kwaliteitszorg binnen een voorziening* (dit gaat verder dan het zuiver uitvoeren van procedures). In het specialisatiejaar verwachten we immers dat leerlingen de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes toepassen binnen verschillende beroepssituaties en ze afstemmen op het individuele kind of op een groep kinderen en zijn/hun situatie (! transfer*). Bovendien is het als kinderbegeleider belangrijk om kinderen in hun leefwereld te stimuleren tot aspecten van het kwaliteitsbewust handelen.

Ook in het specialisatiejaar is het in functie van het bereiken van de competentie en in functie van het handelen vanuit een **totaalvisie** noodzakelijk om integratie te bewerkstelligen met AD2, AD3, AD4, AD5, AD6 en AD7.

VISIE

1.1 Kinderrechten (IVRK) verduidelijken en toelichten.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt de 3 soorten kinderrechten in het verdrag.
- verduidelijkt de basisprincipes in het kinderrechtenverdrag.
- exploreert de verschillende kinderrechten.
- licht het verband tussen de kinderrechten en de functies van de kinderopvang toe.
- licht het verband tussen de kinderrechten en het kwaliteitsbewust pedagogisch handelen toe.

Toelichting:

Duiding:

- IVRK: Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.
- 3 soorten kinderrechten: provisierechten (ontwikkeling), protectierechten (bescherming, ondersteuning), participatierechten.

1.2 Functies van kinderopvang verduidelijken en toelichten.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- licht aan de hand van voorbeelden de economische functie van de kinderopvang toe.
- licht aan de hand van voorbeelden de sociale functie van de kinderopvang toe.
- licht aan de hand van voorbeelden de pedagogische functie van de kinderopvang toe.

Toelichting:

Duiding:

- Het is belangrijk om bij het bereiken van de algemene doelstellingen telkens de link te leggen met de functies van de kinderopvang. Op die manier werkt men rond de concretisering van de functies.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kinderrechten verduidelijken en toelichten. (1.1)

- Organisatie van de kinderopvang verduidelijken. (7.2)

1.3 Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen* aan kwaliteitsontwikkeling in de kinderopvang.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- handelt vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie in relatie tot het kind en zijn omgeving. (H).
- verduidelijkt het begrip kwaliteitszorg binnen de context van de kinderopvang.
- verduidelijkt aan de hand van voorbeelden hoe een samenspel van de economische, pedagogische en sociale functie in de opvang bijdraagt tot kwaliteitszorg.
- maakt kennis met de functie en onderdelen van een kwaliteitshandboek.
- exploreert pedagogische visies van voorzieningen en de methodes/benaderingen waarop ze eventueel gebaseerd zijn.
- handelt volgens de visie op kwaliteitszorg en missie/doelstellingen/richtlijnen/procedures van de voorziening.
- ontwikkelt op basis van ervaringen, feedback, een eigen visie op kwaliteitsvol pedagogisch handelen en stuurt de eigen visie indien nodig bij.
- licht toe hoe de visie op kwaliteitszorg binnen de werking van een voorziening wordt geïmplementeerd en wat hierbij de rol van de kinderbegeleider is.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 3de graad exploreerden leerlingen de kernelementen van het project/missie van een zorginstelling/organisatie en de wijze waarop deze worden geïmplementeerd in de dagelijkse zorg en/of begeleidingscontext en leerden ze deze aanwenden.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar komt het kwaliteitshandboek aan bod. Leerlingen leren als kinderbegeleider bijdragen aan kwaliteitszorg binnen de voorziening.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kinderrechten verduidelijken en toelichten. (1.1)
- Functies van kinderopvang verduidelijken en toelichten. (1.2)
- Werken in een voorziening. (3.1)
- Reflecteren over het eigen pedagogisch handelen. (5.17)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

RESPECTVOL HANDELEN

1.4 Bij de uitvoering van een opdracht respectvol omgaan met zichzelf.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- draagt zorg voor eigen welbevinden en gezondheid en bewaakt de eigen draagkracht*.

- draagt zorg voor eigen persoonlijke integriteit* in moeilijke situaties.
- kent zijn kwaliteiten, voelt eigen grenzen, geeft aan wanneer deze overschreden worden, gaat hier op een voor zichzelf goede manier mee om en kan dit bespreken of vraagt hulp.
- maakt tijd en ruimte voor zingeving.
- bespreekt eigen emoties die worden teweeg gebracht door een situatie zoals ontroering, verwondering, verdriet, onmacht.
- bespreekt ervaringen met betrekking tot opvoedingsvragen en moeilijke situaties.

Toelichting:

Duiding:

- Rond het bewaken van eigen grenzen is het belangrijk aandacht te besteden aan items als:
 - o een professionele afstand behouden ten aanzien van ouders en collega's (rol van sociale media);
 - o omgaan met taken die niet tot de eigen bevoegdheid behoren;
 - o omgaan met een onveilige werkomgeving;
 - o omgaan met grensoverschrijdend gedrag, agressie...;
 - o burn-out.
- Rond tijd en ruimte maken voor zingeving is het belangrijk om aandacht te besteden aan items als:
 - o tijd maken voor herbronning;
 - o omgaan met zingevingvragen;
 - o tijd maken voor gebed/bezinning;
 - o aandacht voor humor in de begeleiding...

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht mondeling en schriftelijk communiceren. (AD2)
- Samenwerken in team. (3.3)
- Omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen in de opvang van baby's en peuters. (5.8)
- Omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen in de opvang van kleuters en lagere schoolkinderen. (5.9)

1.5 Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- handelt volgens een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie. (H)
- gaat een pedagogische relatie aan met het kind en zijn sociaal netwerk*.
- heeft oog voor het welbevinden en de betrokkenheid van het kind en zijn sociaal netwerk.
- individualiseert begeleiding en zorg volgens de behoeften en wensen van het kind/ouders, met oog voor zelfbeschikkingsrecht, privacy, welbevinden en betrokkenheid.
- laat het kind en zijn ouders in de begeleiding en kinderopvang participeren* (kinder- en ouderparticipatie).
- verduidelijkt het begrip vooroordelen en het ontstaan er van.
- Verduidelijkt hoe (eigen) vooroordelen het (eigen) professioneel handelen beïnvloeden.
- gaat op een gepaste manier om met eigen vooroordelen en die van anderen.

- is loyaal aan medeleerlingen, klas, school, team, organisatie. (H)
- gaat respectvol om met materialen en benodigdheden. (H)

Toelichting:

Duiding:

- Rond de begrippen kinder- en ouderparticipatie wordt gewerkt in AD5 en AD7.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- De actoren en beïnvloedende factoren in de (ped)agogische relatie in kaart brengen en hun betekenis verduidelijken en toelichten. (5.1)

1.6 Bij de uitvoering van een opdracht ethisch en deontologisch* handelen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- licht het belang van ethisch en deontologisch handelen in de begeleiding toe.
- respecteert het beroepsgeheim (H) en de discretieplicht.
- verduidelijkt eigen waarden en normen in functie van het professioneel handelen.
- licht toe hoe waarden en normen een invloed hebben op het handelen.
- verduidelijkt dat men in verschillende culturen verschillende waarden en normen hanteert in verband met zorg*.
- gaat om met verschillen in waarden en normen.
- reflecteert over ethische, dagelijkse aspecten en situaties in de begeleiding.
- reflecteert onder begeleiding over ethische dilemma's binnen de begeleiding.

Toelichting:

Duiding:

- Het ethisch en deontologisch handelen is een groeiproces. Het is belangrijk dat leerlingen beseffen dat dit deel uitmaakt van levenslang leren.

Beginsituatie:

- In functie van het respectvol omgaan met anderen leerden leerlingen m.b.t. het ethisch en deontologisch handelen het beroepsgeheim verduidelijken en toelichten, het beroepsgeheim respecteren, aandacht hebben voor privacy, discretie en zelfbeschikkingsrecht. Tijdens het reflecteren over het eigen handelen, kwamen ethische aspecten in het handelen aan bod.

Specialisatiejaar:

- Het is belangrijk om uitdrukkelijk aandacht te besteden aan het ethisch en deontologisch handelen en het bespreken van en reflecteren over ethische aspecten en dilemma's in de kinderopvang.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kinderrechten verduidelijken en toelichten. (1.1)
- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling in de kinderopvang. (1.3)
- Omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen in de opvang van baby's en peuters. (5.8)

- Omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen in de opvang van kleuters en lagere schoolkinderen. (5.9)
- Reflecteren. (1.14; 2.6; 3.4; 5.17)

METHODISCH HANDELEN

1.7 Bij de uitvoering van een opdracht het methodisch handelen afstemmen op het kind en zijn situatie.

Onderliggend doelen:

De leerling:

- doorloopt bij de uitvoering van een opdracht de fasen van het zich informeren, plannen, uitvoeren en evalueren. (H)
- stemt zijn/haar handelen af op de behoefte, wensen, visie van het kind/de ouder/de voorziening.
- stemt op basis van observaties of na overleg met het kind of zijn ouders/verantwoordelijke/team of op basis van een door anderen opgesteld kinddossier*, zijn/haar handelen af op het kind en zijn situatie.
- stelt zelf een werkplan* op voor het uitvoeren van begeleidingsvragen die binnen de eigen bevoegdheid vallen.
- past het geleerde toe in nieuwe situaties en gaat flexibel om met onvoorspelbaarheid in een werksituatie.
- voert onder verwijderd toezicht taken uit volgens criteria.
- combineert taken.
- evalueert een eigen werkplan op basis van observaties en stuurt het bij.

Toelichting:

Duiding:

- Belang van het hanteren van vakliteratuur binnen de fase van het informeren.
- Combineren van taken: het combineren van pedagogische, verzorgende en huishoudelijke taken die eigen zijn aan de context van de kinderopvang (setting).
- Kinddossier: wanneer om privacy-redenen de leerling-stagiair geen inzage krijgt in het kinddossier, is het belangrijk om met de stageplaats afspraken te maken in verband met het informeren van leerlingen omtrent delen van het dossier (bv. opvolging van ontwikkeling...) in functie van het optimaal begeleiden van de kinderen.
- Afstemmen op het kind en zijn situatie: afstemmen op een concrete (thuis)situatie of omgeving, aan het individuele kind of groep (transfer), aan wensen van ouders...
- Criteria: tempo, zelfstandig...

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- De actoren en beïnvloedende factoren in de (ped)agogische zorgrelatie in kaart brengen en hun betekenis verduidelijken en toelichten. (5.1)

MILIEUBEWUST HANDELEN

1.8 Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan het milieubewust handelen volgens de geldende richtlijnen*.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- past het milieubewust handelen aan het kind en de situatie aan.
- draagt bij aan het milieubewust handelen van kinderen.

Toelichting:

Beginsituatie:

- De leerling leerde in de 2de en 3de graad milieubewust omgaan met afval, materialen en benodigdheden, water en energie.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar heeft men aandacht voor het milieubewust handelen binnen verschillende settings, voor het aanpassen van het eigen handelen aan de verschillende situaties en voor het betrekken van de kinderen hierbij. Bijvoorbeeld: het zich aanpassen aan de gewoonten en de wensen van het gezin (thuissituatie) of aan de regels van organisatie/gemeente.

VEILIG HANDELEN

1.9 Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen en bijdragen aan de veiligheid van de ander volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt het belang van preventie en bescherming op het werk. (H)
- informeert zich vanuit risicoanalyse, werkpostfiche, werkplaatsreglement en preventiemaatregelen over de geldende richtlijnen en hun belang. (H)
- exploreert hoe een eigen risicoanalyse wordt opgemaakt volgens de geldende richtlijnen.
- past geldende richtlijnen toe m.b.t. persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's), brandveiligheid, evacueren, materialen en benodigdheden, en psychosociale veiligheid (H), het omgaan met crisis en gevaren.
- neemt preventiemaatregelen om veel voorkomende ongevallen in de opvang te voorkomen.
- past het veilig handelen aan het kind/ander en aan de situatie aan.
- zet het kind/de ander aan tot veilig gedrag in en om de omgeving van de voorziening.
- beschermt de persoonlijke integriteit* van kinderen door het bieden van structuur, consequent handelen en meldt misbruiken.

Toelichting:

Beginsituatie:

- De leerling leerde in de 2de en 3de graad veilig handelen.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar heeft men aandacht voor het veilig handelen voor zichzelf en voor het bijdragen aan de veiligheid van anderen binnen verschillende settings. De leerling leert het eigen handelen aanpassen aan het kind/de ander (ouder, collega, bezoeker...) en aan verschillende situaties. Het is belangrijk om aandacht te besteden aan geldende richtlijnen die eigen zijn aan de setting van kinderopvang: richtlijnen m.b.t. evacueren, m.b.t. de veiligheid van inrichting en speelgoed, richtlijnen m.b.t. de toegankelijkheid van de opvang,

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren.(1.13)
- Noodsituaties bij baby's, peuters, kleuters en lagere schoolkinderen herkennen en adequaat optreden volgens de geldende richtlijnen. (4.3)

ERGONOMISCH HANDELEN

1.10 Bij de uitvoering van een opdracht ergonomisch handelen en bijdragen tot het ergonomisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- handelt ergonomisch met aandacht voor houding, materialen en benodigdheden, werkpost. (H)
- hanteert technische hulpmiddelen bij het positioneren, mobiliseren en transporteren op een veilige en ergonomisch verantwoorde wijze. (H)
- past het ergonomisch handelen aan het kind/de ander en aan de situatie aan.
- laat vanuit ergonomisch standpunt het kind meehelpen waar het kan met aandacht voor veiligheid.

Toelichting:

Beginsituatie:

- De leerling leerde in de 2de en 3de graad ergonomisch handelen.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar heeft men aandacht voor het ergonomisch handelen voor zichzelf en voor het bijdragen aan de zorg voor ergonomie van anderen binnen verschillende settings. De leerling leert het eigen handelen aanpassen aan het kind/de ander (ouder, collega, bezoeker...) en aan verschillende situaties.

HYGIËNISCH HANDELEN

1.11 Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen en bijdragen aan het hygiënisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- informeert zich vanuit risicoanalyse, werkpostfiche, werkplaatsreglement en preventiemaatregelen over de geldende richtlijnen en hun belang. (H)
- past de geldende richtlijnen m.b.t. persoonlijke hygiëne, voedselhygiëne/voedselveiligheid, zorg voor het kind, materialen en benodigdheden toe. (H)

- past het hygiënisch handelen aan het kind/ander en aan de situatie aan.
- draagt bij aan het hygiënisch handelen van kinderen.
- werkt volgens de geldende richtlijnen in de gezins- en groepsopvang.

Toelichting:

Duiding:

- geldende richtlijnen:
 - gezinsopvang: goede hygiëne praktijken
 - groepsopvang: autocontrolelijst/checklist FAVV.

Beginsituatie:

- De leerling leerde in de 2de en 3de graad hygiënisch handelen.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar heeft men aandacht voor het hygiënisch handelen voor zichzelf en voor het bijdragen aan de zorg voor hygiëne van anderen binnen verschillende settings. De leerling leert het eigen handelen aanpassen aan het kind/ander (ouder, collega, bezoeker...) en aan verschillende situaties. Bijvoorbeeld: voorkomen van besmetting, zorg dragen voor hygiëne volgens de richtlijnen van de organisatie/Kind en Gezin, werken met checklists FAVV...

ECONOMISCH HANDELEN

1.12 Bij de uitvoering van een opdracht economisch handelen en bijdragen aan het economisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- past het economisch handelen aan de ander en de situatie aan.
- werkt binnen een budget.

Toelichting:

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden in de 2de en 3de graad prijsbewust handelen, zuinig omgaan met materialen en benodigdheden, het First expired-First out principe hanteren, handelen volgens richtlijnen...

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar heeft men aandacht voor het economisch handelen binnen verschillende settings. De leerling leert het eigen handelen aanpassen aan de ander en aan verschillende situaties.

OBSERVEREN, INTERPRETEREN, RAPPORTEREN

1.13 Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- observeert gericht. (H)
- hanteert observatiemethoden en technieken. (H)
- observeert vanuit een totaalvisie met behulp van werkmodellen eigen aan de setting.
- registreert gegevens (H) met behulp van (digitale) werkmodellen eigen aan de setting.
- rapporteert mondeling in een 1-1 relatie (H) en schriftelijk vanuit een totaalvisie met behulp van (digitale) werkmodellen eigen aan de setting.
- rapporteert in teamverband vanuit een totaalvisie met behulp van werkmodellen eigen aan de setting.

Toelichting:

Duiding:

- Bij het observeren en rapporteren vanuit een totaalvisie komen volgende items aan bod: het menselijk functioneren van het kind en zijn sociaal netwerk, thuis- of opvangomgeving in functie van begeleiding...
- Mogelijke werkmodellen: kinddossiers, ZiKo⁴ en ZiKo-VO, KWAPOI⁵, ICF, werkmodellen eigen aan de stageplaats: heen en weer boekje, e-mail-systemen...

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden in de 2de graad observeren, registreren en rapporteren.
- In de 3de graad leerden leerlingen doelgericht (nauwkeurig, objectief, verwijzend naar concreet gedrag) observeren en het verschil met interpreteren. Ze leerden zowel mondeling als schriftelijk rapporteren in een 1-1 relatie.

Specialisatiejaar:

- Hier is het belangrijk de vaardigheden van de leerlingen te verdiepen met bijzondere aandacht voor het mondeling en schriftelijk rapporteren over het kind en zijn situatie in zijn totaliteit (zowel in een 1-1 relatie als in teamverband).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht mondeling en schriftelijk communiceren. (AD2)
- De actoren en beïnvloedende factoren in de (ped)agogische relatie in kaart brengen en hun betekenis verduidelijken en toelichten. (5.1)

REFLECTEREN

1.14 Over het kwaliteitsbewust handelen reflecteren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- reflecteert over het eigen kwaliteitsbewust handelen en de beleving van de situatie.
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten.
- stuurt het eigen handelen bij.

⁴ ZiKo: Zelfevaluatie Instrument voor welbevinden en betrokkenheid van Kinderen in de opvang.

⁵ (Z)-KWAPOI: (Zelf-)evaluatie-instrument zelfstandige kinderdagverblijven.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht ethisch en deontologisch handelen. (1.6)
- Bij de uitvoering van een opdracht methodisch handelen. (1.7)

AD 2 Binnen een welomschreven opdracht mondeling en schriftelijk communiceren.

Context

Doelgroepen:

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen besteden we aandacht aan volgende doelgroepen:

- Kinderen van 0 tot 12 jaar

→ met aandacht voor specifieke doelgroepen:

- o kinderen uit kwetsbare gezinnen;
- o kinderen met een specifieke behoefte of beperking.

Complexe situaties:

In de derde graad leerden leerlingen functioneren in eenvoudige situaties.

In het specialisatiejaar verdiepen leerlingen hun vaardigheden in het werken in eenvoudige situaties. Verder ligt de nadruk op het functioneren in eerder complexe situaties. Een combinatie van de situatie waarbinnen de leerling werkt, de aard van de opdrachten die de leerling uitvoert en de mate van verantwoordelijkheid die de leerling draagt, bepaalt de complexiteit van de situatie (zie p. 4).

Settings:

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen wordt aandacht besteed aan volgende settings:

- kinderopvang van baby's en peuters;
- buitenschoolse kinderopvang;
- specifieke settings zoals Kleuteronderwijs, Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG), Buitengewoon basisonderwijs, MPI's, semi-internaten...

Stage:

Zie punt 7 p.65

Toelichting:

Beginsituatie:

In de 3de graad werkten leerlingen reeds rond communicatie in functie van het competent worden als verzorgende binnen het kader van zorg- en bijstandsverlening. Hierbij lag de nadruk op het communiceren in eenvoudige situaties. Een combinatie van de zorg- en opvangsituatie, de aard van de opdrachten die leerlingen uitvoeren en de mate van verantwoordelijkheid die ze dragen, bepalen de eenvoud van de situatie.

In de 3de graad werd er gewerkt rond de volgende doelstellingen:

- verschillende elementen van het communiceren en de eigen communicatie situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.
- vlot en respectvol communiceren.
- vlot communiceren en hierbij gebruik maken van communicatiemiddelen.
- de eigen communicatie afstemmen.
- over de communicatie reflecteren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.

Leerlingen pasten de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes toe bij het voeren van

ondersteunende en functionele gesprekken met gebruikers en hun sociaal netwerk, bij het voeren van functionerings- en evaluatiegesprekken met leraren, mentoren, verantwoordelijken... bij het rapporteren aan een verantwoordelijke.

Specialisatiejaar:

Het is belangrijk leerlingen te appelleren op deze reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes. In het specialisatiejaar zullen de leerlingen hun kennis, vaardigheden en attitudes verdiepen, uitbreiden en **aanwenden** binnen de context van dit leerplan.

Het is belangrijk dat leerlingen vaardiger worden in het communiceren én dat ze leren communiceren in complexere situaties: **complexere gesprekken** zoals **kennismakingsgesprek/ aanmeldingsgesprek, slechtnieuwsgesprek, adviesgesprek, helpende/empathische gesprekken m.b.t. moeilijkere thema's**: verdriet, zingeving, gedragsmoeilijkheden, opvoeding, iets weigeren... .Naast het rapporteren aan een verantwoordelijke (H) dient **het rapporteren aan een ouder/opvoedingsverantwoordelijke over een kind** te worden ingeoefend.

In functie van het bereiken van de competenties en vanuit het handelen vanuit een totaalvisie op zorg en begeleiding, is het noodzakelijk om integratie te bewerkstelligen met AD1, AD3, AD4, AD5, AD6 en AD7.

VLOT COMMUNICEREN

2.1 Vlot en respectvol communiceren met een kind.

(E)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- hanteert communicatieve vaardigheden in een 1-1 relatie. (H)
- stemt communicatie in een 1-1 relatie af op de leeftijd, mogelijkheden, specifieke noden, ontwikkeling en situatie van het kind en gebruikt indien nodig hulpmiddelen.
- voert in dagdagelijkse beroepssituaties een gesprek met een kind.
- wint informatie in bij het kind en peilt naar behoeften, wensen, voorkeuren, gewoonten.
- biedt een kind spreekkansen.
- benoemt het eigen handelen tegenover het kind.
- hanteert een correcte en verzorgde taal.
- ondersteunt* meertalige kinderen op vlak van taalontwikkeling.

Toelichting:

Duiding:

- Het is belangrijk dat de leerplandoelstelling wordt bereikt bij verschillende leeftijden van het kind: communiceren met een baby, peuter, kleuter en lagere school kind.
- Het communiceren kan verbaal, non-verbaal (belang van intonatie en lichaamstaal), mondeling of schriftelijk zijn.
- Hulpmiddelen: grafisch-visuele (bv. pictogrammen...) of ruimtelijk-tactiele (bv. gebaren, schrijven in de hand, braille, voorwerpen die verwijzen...) communicatievormen ter ondersteuning van de communicatie.
- Moeilijke thema's: onderwerpen zoals relaties en seksualiteit, gevoelens, het verliezen van een huisdier, echtscheiding, het bespreken van thema's m.b.t. diversiteit, negatief gedrag of het hebben van een conflict, ziek zijn...

Beginsituatie:

- De leerlingen leerden in de 3de graad verschillende fasen in de communicatie doorlopen,

aandacht hebben voor lichaamstaal en congruentie, verschillende communicatieve vaardigheden hanteren zoals actief luisteren, parafraseren en reflecteren, doorvragen, omgaan met feedback, ik-boodschappen gebruiken, vragen stellen, toestemming vragen, informeren en afspraken maken.

- Ze pasten deze vaardigheden toe in eenvoudige situaties, in een 1-1 relatie en binnen de context van ondersteunende gesprekken, functionele gesprekken en functionerings- en evaluatiegesprekken.
- Ze leerden assertief zijn en rapporteren aan de verantwoordelijke (1-1 relatie). Ze leerden (in het kader van AD3) overleggen op uitnodiging van de verantwoordelijke.
- Ze leerden op inhouds- en betrekkingniveau de eigen communicatie afstemmen op de ander en op de situatie in eenvoudige situaties (taalgebruik, verstaanbaarheid, lichaamstaal).

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar wordt het aanwenden van communicatieve vaardigheden uitgebreid en verdiept (afstemming, context). Het is belangrijk om leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis en vaardigheden en ze uit te dagen om deze vaardigheden toe te passen in complexere situaties zoals bv. het geven van eenvoudige antwoorden op complexe vragen van kinderen, kinderen iets weigeren, het toepassen van vaardigheden in complexere gespreksvormen...
- Het is bovendien belangrijk om de communicatie af te stemmen op de ontwikkeling van het kind (taalontwikkeling in het bijzonder) en aandacht te hebben voor het eigen taalgebruik en de ondersteuning van meertalige kinderen.
- Het omgaan met kinderen in hun taalgevoelige fase vraagt extra aandacht voor 'taal'. Correct taalgebruik, is hier dan ook noodzakelijk (o.a. gebruik van juiste lidwoorden, juist woordgebruik, correcte zinsbouw, juiste uitspraak-intonatie, geen gebruik maken van verkleinwoorden, niet over kinderen spreken waar kinderen bij zijn).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie. (1.5)
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren.(1.13)
- (Ped)agogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor kinderen. (4.1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Stimuleren van ontwikkeling. (5.3 - 5.7)
- Activiteiten begeleiden. (5.12 - 5.14)

2.2 Vlot en respectvol communiceren met een groep kinderen.

(E)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- hanteert communicatieve vaardigheden in een 1-1 relatie (H) en past ze toe binnen de communicatie met een groep kinderen.
- stemt communicatie af op de mogelijkheden, specifieke noden, ontwikkeling en situatie van de kinderen in de groep en gebruikt indien nodig hulpmiddelen.
- spreekt in dagdagelijkse beroepssituaties een groep kinderen toe en voert groepsgesprekken.
- communiceert met durf en openheid voor en met een groep.
- biedt kinderen spreekansen in groep.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 3de graad leerden leerlingen groepjes van 2 à 3 kinderen begeleiden (in het kader van AD5). Het communiceren met een groep kinderen was geen afzonderlijke doelstelling.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar wordt er verwacht dat leerlingen grotere groepen kunnen begeleiden (AD5) en dat er gewerkt wordt rond het communiceren met een groep kinderen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie. (1.5)
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren.(1.13)
- Pedagogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor kinderen. (4.1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Stimuleren van ontwikkeling. (5.3 - 5.7)
- Omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen. (5.8 - 5.9)
- Werken met kinderen in de voorziening. (5.10 - 5.14)

2.3 Vlot en respectvol communiceren met ouders/opvoedingsverantwoordelijken en externen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- communiceert in een 1-1 relatie en hanteert hierbij communicatieve vaardigheden.(H)
- stemt communicatie in een 1-1 relatie af op de mogelijkheden, specifieke noden en situatie van de ander en gebruikt indien nodig hulpmiddelen.
- voert in dagdagelijkse beroepssituaties complexere gesprekken in een 1-1 relatie.
- communiceert in een 1-1 relatie met durf en openheid over moeilijke thema's.
- wint informatie in bij de ouder of opvoedingsverantwoordelijke en peilt naar wensen, behoeften, voorkeuren, gewoonten.
- wisselt informatie uit volgens afspraken.
- vervult een signaalfunctie.
- informeert en geeft advies in samenwerking met de verantwoordelijke overeenkomstig de afspraken.
- overlegt over de uit te voeren begeleiding en zorg.

Toelichting:

Duiding:

- Complexere gesprekken: gesprekken die een kinderbegeleider binnen zijn bevoegdheid voert (kennismakingsgesprek/aanmeldingsgesprek, slechtnieuwsgesprek, adviesgesprek, helpende/empathische gesprekken m.b.t. moeilijkere thema's):
 - o we denken hierbij aan slechtnieuwsgesprekken over een kind dat plots ziek is geworden en moet worden opgehaald, over een gebeurtenis tijdens de dag: hun kind is gevallen, een ander kind in de opvang heeft het kind pijn gedaan...;
 - o adviesgesprekken over items als voeding, gezondheid, preventiemaatregelen, organisaties waar men ondersteuning kan vragen...;
 - o moeilijke thema's zoals: ziek-zijn, opvoedingsvragen, verlies....
- Vanuit de positie van de leerling-stagiair zijn niet alle onderliggende doelen in te oefenen op stage. In dit geval is het aangewezen om tijdens de lessen te werken met simulaties,

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie. (1.5)
- Bij de uitvoering van een opdracht ethisch en deontologische handelen. (1.6)
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren.(1.13)
- De actoren en beïnvloedende factoren in de (ped)agogische relatie verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.1)
- Omgaan met opvoedingsvragen. (5.8 en 5.9)
- Zorg dragen voor contacten met het sociaal netwerk van het kind. (5.15)
- Contacten met externen en de buurt exploreren (5.16).
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

2.4 Organisatiespecifieke administratieve taken uitvoeren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- vult opvolgdocumenten, aanwezigheidslijsten, organisatiespecifieke documenten in.

Toelichting:

Duiding:

- Het is belangrijk om aandacht te besteden aan documenten die eigen zijn aan de settings waarbinnen leerlingen stage lopen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie. (1.5)
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren. (1.13)

2.5 Vlot communiceren en hierbij gebruik maken van communicatiemiddelen. (H)

Toelichting:

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden al van in de 2de graad op een respectvolle wijze telefoneren, omgaan met sms, ICT, sociale media.

Specialisatiejaar:

- Vanuit concrete casussen zoals ouders vragen om 'vrienden' te worden op sociale media, het als collega's omgaan met sociale media, over concrete stage-ervaringen, het omgaan met foto's op sociale media, kan het zinvol zijn leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis en vaardigheden.
- Opvolgen van en leerlingen leren werken met media gebruikt door de voorzieningen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie. (1.5)
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren.(1.13)

REFLECTEREN

2.6 Reflecteren over de eigen communicatie aan de hand van een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- situeert de eigen communicatie binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden. (H)
- reflecteert over het communiceren en de beleving van de situatie.
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- reflecteert over het eigen taalgebruik.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten.
- stuurt de eigen communicatie bij.

AD 3 Binnen een welomschreven opdracht in een organisatie, in team werken.

Context:

Doelgroepen:

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen besteden we aandacht aan volgende doelgroepen:

- Kinderen van 0 tot 12 jaar

→ met aandacht voor specifieke doelgroepen.

Complexe situaties:

In de derde graad leerden leerlingen functioneren in eenvoudige situaties.

In het specialisatiejaar verdiepen leerlingen hun vaardigheden in het werken in eenvoudige situaties. Verder ligt de nadruk op het functioneren in eerder complexe situaties. Een combinatie van de situatie waarbinnen de leerling werkt, de aard van de opdrachten die de leerling uitvoert en de mate van verantwoordelijkheid die de leerling draagt, bepaalt de complexiteit van de situatie. (zie p. 4)

Settings:

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen wordt aandacht besteed aan volgende settings:

- kinderopvang voor baby's en peuters;
- buitenschoolse kinderopvang;
- specifieke settings zoals Kleuteronderwijs, Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG), Buitengewoon basisonderwijs, MPI's, semi-internaten...

Stage:

Zie punt 7 p.65

Toelichting:

Beginsituatie

In de 3de graad leerden leerlingen in team, binnen een organisatie (samen)werken. Ze leerden in team communiceren en deelnemen aan teamoverleg. Ze vergaderden binnen de eigen klasgroep en leerden aan een verantwoordelijke rapporteren over een gebruiker.

Ze werkten rond volgende doelstellingen:

- De verschillende sociale interacties tijdens het samenwerken situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.
- Werken in een instelling/organisatie.
- Vlot en respectvol communiceren in team.
- Vlot en respectvol communiceren en hierbij gebruik maken van communicatiemiddelen.
- De eigen communicatie in team afstemmen.
- Bij het realiseren van een gedelegeerde teamopdracht samenwerken.
- Over het werken in een organisatie, in team reflecteren.

Specialisatiejaar

Het is belangrijk om leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes. In het specialisatiejaar zullen de leerlingen hun kennis, vaardigheden en attitudes verdiepen, uitbreiden en **aanwenden** binnen de context van dit leerplan.

Het is belangrijk dat leerlingen vaardiger worden in het werken in team, in een organisatie en dat ze **leren rapporteren in team over kinderen, dat ze actief leren deelnemen aan teamoverleg en dat ze leren samenwerken met andere zorgverleners in de voorziening.**

in functie van het bereiken van de competentie en vanuit het handelen vanuit een **totaalvisie** op zorg en begeleiding, is het noodzakelijk om integratie te bewerkstelligen met AD1, AD2, AD4, AD5, AD6 en AD7.

WERKEN IN EEN VOORZIENING

3.1 Werken in een voorziening.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt de werking van de voorziening.
- verduidelijkt de wijze waarop multidisciplinair wordt samengewerkt binnen een voorziening/team.
- exploreert de wijze waarop men samenwerkt met andere diensten/organisaties m.b.t. de kinderen.
- verduidelijkt het belang van diversiteit* en complementariteit* in een voorziening/team.
- neemt een positieve houding aan t.o.v. diversiteit in een voorziening/team.

Toelichting:

Duiding:

- Belangrijk om de thema's (onderdelen van het kwaliteitshandboek) uit te diepen die cruciaal zijn voor de werking van de voorziening: bv. het opnamebeleid, wenbeleid...

Beginsituatie:

- In de derde graad exploreerden leerlingen de werking van een organisatie en verduidelijkten ze de verschillende overlegorganen binnen een organisatie.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan de kwaliteitsontwikkeling in de kinderopvang. (1.3)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

COMMUNICEREN IN TEAM

3.2 Vlot en respectvol communiceren in team.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- hanteert communicatieve vaardigheden in team. (H)
- neemt actief deel aan dienstoverdracht en teamoverleg.
- stemt de communicatie af op de situatie en de ander en gebruikt indien nodig hulpmiddelen.
- informeert het team over het kind tijdens overdrachten, kindbesprekingen
- wisselt tijdens overlegmomenten informatie uit rond kindgebonden thema's om de continuïteit van de begeleiding te verzekeren.
- signaleert klachten en vragen aan de verantwoordelijke.
- voert een functioneringsgesprek met een verantwoordelijke.

Toelichting:

Duiding:

- Kindgebonden thema's zoals veiligheid, omgaan met gedragsproblemen, preventie, ouderparticipatie...

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden in de derde graad verschillende fasen in de communicatie doorlopen, aandacht hebben voor lichaamstaal en congruentie, actief luisteren, parafraseren en reflecteren, doorvragen, omgaan met feedback, ik-boodschappen gebruiken, vragen stellen, informeren (volgens afspraken) over het eigen handelen en over de taak/opdracht, afspraken maken, overleggen.
- Ze leerden assertief zijn in teamverband en vergaderen (overleggen in teamverband) in de eigen klasgroep binnen de context van het samenwerken in groep.
- Ze leerden de eigen communicatie (op inhouds- en betrekkningsniveau) in team afstemmen. Hierbij werd aandacht besteed aan taalgebruik, verstaanbaarheid, lichaamstaal, de situatie (formeel – informeel).
- Ze oefenden de communicatieve vaardigheden binnen de context van het leerplan van de derde graad.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar wordt het aanwenden van communicatieve vaardigheden uitgebreid en verdiept (afstemming op de ander en zijn situatie).

SAMENWERKEN

3.3 Samenwerken in team.

Onderlinge doelen:

De leerling:

- verduidelijkt waaruit de signaalfunctie van de begeleider binnen verschillende complexe opvangsituaties bestaat en weet bij wie hulp kan worden ingeroepen.
- verduidelijkt het belang van teamwerk en licht voorwaarden tot teamwerk toe.
- verduidelijkt het belang van regels en afspraken in een team.
- licht het belang van de complementariteit van de leden in een team toe.
- vervult een signaalfunctie ten aanzien van andere begeleiders, zorgverleners (multidisciplinair werken) en derden.
- heeft zicht op het groepsgebeuren met aandacht voor groepsklimaat, samenwerken,....
- denkt en werkt teamgericht.
- neemt de eigen verantwoordelijkheid op binnen het team.
- maakt afspraken en houdt zich aan afspraken.
- gaat constructief om met conflicten in team.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 2de graad leerden leerlingen binnen de eigen klasgroep in groep werken. Ze leerden hierbij de begrippen 'groep, groepssamenhang, rollen en posities, groepswaarden- en normen' verduidelijken, toelichten en exploreren. Ze leerden ook de sociale interacties tijdens het samenwerken situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.
- In de derde graad leerden leerlingen samenwerken bij het realiseren van gedelegeerde teamopdrachten. Hierbij werd aandacht besteed aan een open en collegiale werksfeer, het constructief samenwerken, het respecteren van taakverdeling en afspraken.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Vlot en respectvol communiceren in team. (3.2)
- Omgaan met de groepswerking in een voorziening. (5.10)
- Contacten met externen en de buurt exploreren. (5.16)

REFLECTEREN

3.4 Over het werken in een voorziening, in team reflecteren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- situeert het eigen samenwerken in team binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden. (H)
- reflecteert over het samenwerken in team en de beleving van het samenwerken.
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- reflecteert in groep.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten.
- stuurt het eigen handelen bij.

AD 4 Binnen een welomschreven opdracht zorg dragen voor gezondheid en welzijn.

Aanbevolen tijdsbesteding: 10% van de totaal te besteden lestijd voor het specifiek gedeelte.

Context:

Doelgroepen:

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen besteden we aandacht aan volgende doelgroepen:

- Kinderen van 0 tot 12 jaar (met uitzondering van pasgeborenen)

→ met aandacht voor specifieke doelgroepen:

- kinderen uit kwetsbare gezinnen;
- kinderen met een specifieke behoefte of beperking.

Complexe situaties:

In de derde graad leerden leerlingen functioneren in eenvoudige situaties.

In het specialisatiejaar verdiepen leerlingen hun vaardigheden in het werken in eenvoudige situaties.

Verder ligt de nadruk op het functioneren in eerder complexe situaties. Een combinatie van de situatie waarbinnen de leerling werkt, de aard van de opdrachten die de leerling uitvoert en de mate van verantwoordelijkheid die de leerling draagt, bepaalt de complexiteit van de situatie. (zie p.4)

Settings:

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen wordt aandacht besteed aan volgende settings:

- kinderopvang voor baby's en peuters;
- buitenschoolse kinderopvang;
- specifieke settings zoals Kleuteronderwijs, Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG), Buitengewoon basisonderwijs, MPI's, semi-internaten...

Stage: zie punt 7 p.65

Toelichting:

Beginsituatie:

In de derde graad leerden leerlingen als verzorgende binnen het kader van zorg- en bijstandsverlening zorg dragen voor de gezondheid en welzijn van gebruikers. Ze werkten rond de volgende doelstellingen:

- Begrippen gezondheid en welzijn toelichten en aanwenden.
- De organisatie van de woonzorg en kinderopvang toelichten.
- Exploreren en toelichten waar gebruikers met hulpvragen rond gezondheid en welzijn in de eigen regio terecht kunnen.
- Noodsituaties herkennen en accuraat optreden (eerste hulp).
- Zorg dragen voor het menselijk functioneren van gebruikers i.v.m. de gezondheidspatronen (M. Gordon): gezondheidsbeleving en instandhouding, voeding en stofwisseling, uitscheiding, activiteiten, slaap en rust, waarneming en cognitie, seksualiteit en voortplanting (decreet zorg- en bijstandsverlening en KB 78).
- Over het zorgend handelen reflecteren.

Om hierin competent te worden, leerden leerlingen:

- Het functioneren van de gezonde gebruiker m.b.t. de verschillende patronen toe te lichten.
- Zorg dragen voor de gezondheidsbeleving en instandhouding van de gebruiker in relatie tot de verschillende patronen.
- Veranderingen en tekens m.b.t. de verschillende patronen observeren en signaleren

- In concrete situaties, relevante informatie m.b.t. aandoeningen en ziektes i.v.m. de verschillende patronen vinden, selecteren en aanwenden.
- Zorg dragen voor het menselijk functioneren m.b.t. de verschillende gezondheidspatronen.

Specialisatiejaar:

Het is belangrijk leerlingen te appelleren op deze reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes. In het specialisatiejaar zullen leerlingen hun kennis, vaardigheden en attitudes herhalen, verdiepen en **aanwenden** binnen de context van dit leerplan.

Het is belangrijk dat leerlingen **pedagogisch handelen** bij het zorg dragen voor gezondheid en welzijn van kinderen in de opvang (combineren met AD5) en hierbij handelen volgens **de geldende richtlijnen en procedures**.

In functie van het bereiken van de competentie en vanuit het handelen vanuit een **totaalvisie** op zorg en begeleiding, is het noodzakelijk om integratie te bewerkstelligen met AD1, AD2, AD3, AD6, AD7 en met AD5 in het bijzonder.

ZORG VOOR HET MENSELIJK FUNCTIONEREN

4.1 (Ped)agogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor gezonde kinderen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- stemt de zorg en het pedagogisch handelen tijdens de dagelijkse zorg af op de specifieke behoeften, noden en beperkingen van het kind:
 - o staat in voor de gezondheidsbeleving en instandhouding. (H)
 - o voert hygiënische zorgen uit. (H)
 - o begeleidt eetsituaties. (H)
 - o draagt zorg voor slaap en rust. (H)
 - o staat in voor zindelijkheidstraining. (H)

Toelichting:

Duiding:

- Begeleiden van eetsituaties: aangepast aan leeftijd van de kinderen (flesvoeding en vaste voeding), met aandacht voor pedagogische handelen: welbevinden en betrokkenheid, zorg voor sfeer...
- Gezondheidsbevordering: aandacht voor veiligheid en hygiëne: bv. bij slaap (preventie wiegendood), belang van toezicht, voeding, Shaken Infant Syndrome...: zie checklists Kind en gezin.
- Dagelijkse zorgen voor gezonde kinderen: geen overlap met zorg- en bijstandsverlening en KB 78, dus behoort tot de bevoegdheid van kinderbegeleider.
- Zorg dragen voor pasgeborenen behoort tot het takenpakket van de verzorgende/ zorgkundige en niet tot het takenpakket van de kinderbegeleider.

Beginsituatie:

- In de 3de graad leerden leerlingen zorg dragen voor het menselijk functioneren van kinderen m.b.t. de gezondheidspatronen (Gordon): gezondheidsbeleving en instandhouding (gezondheidsbevordering), voeding en stofwisseling, uitscheiding, slaap en rust, waarneming en cognitie, en seksualiteit en voortplanting binnen het kader voor zorg en bijstandsverlening.

Specialisatiejaar:

- Herhaling en toepassing in context van kinderopvang. Hierbij ligt nadruk op het pedagogisch handelen tijdens het zorg dragen voor dagelijkse activiteiten.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kwaliteitsbewust handelen. (AD1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Stimuleren van ontwikkeling. (5.3 – 5.8)
- Omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen. (5.8 - 5.9)
- Werken met kinderen in voorziening. (5.10 – 5.14)
- Binnen een welomschreven opdracht indirecte zorg verlenen. (AD6)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

4.2 Zorg dragen voor zieke kinderen in de opvang volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- observeert veranderingen en (alarm)signalen m.b.t. het ziek zijn en signaleert deze (H) volgens de geldende richtlijnen.
- wendt informatie m.b.t. geldende richtlijnen aan.
- vangt zieke kinderen in de opvang op volgens de geldende richtlijnen:
 - o koorts;
 - o medicatie;
 - o besmettelijke ziektes.

Toelichting:

Duiding:

- Zorg dragen voor kinderen met gezondheidsproblemen behoort niet tot bevoegdheid van de kinderbegeleider. Wanneer een kind in de opvang ziek wordt, dient men te handelen volgens de richtlijnen van Kind en Gezin.
- Handelen bij veranderingen en tekens in de kinderopvang: zie richtlijnen en checklists Kind en Gezin, alsook de gids bij PowerPoint voor scholen.
- Zorg dragen voor kinderen die ziek worden in opvang, omgaan met koorts, geven van medicatie, omgaan met besmettelijke ziektes: zie geldende richtlijnen en checklists bv. Kind en Gezin, alsook gids bij PowerPoint voor scholen (Kind en Gezin).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen en bijdragen aan de veiligheid van de ander volgens de geldende richtlijnen. (1.9)
- Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen en bijdragen aan het hygiënisch handelen van de ander volgens richtlijnen. (1.11)
- De arbeids- (en stage)voorwaarden voor de kinderbegeleider in verschillende settings verduidelijken, toelichten en aanwenden. (7.4)

EERSTE HULP

4.3 Noodsituaties bij baby's, peuters, kleuters en lagere schoolkinderen herkennen en adequaat optreden volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- roept medische of andere hulp in. (H)
- verwittigt de verantwoordelijke. (H)
- herkent signalen en tekens. (H)
- handelt als eerstehulpverlener (EHBO vaardigheden). (H)
- handelt levensreddend bij baby's en peuters.
- handelt levensreddend bij kleuters en lagere schoolkinderen.
- blijft rustig in noodsituaties en volgt de procedures. (H)
- vermijdt besmetting. (H)

Toelichting:

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden in de 2de graad (als burger) noodsituaties herkennen en adequaat optreden. In de 3de graad herhaalden ze eerste hulp vaardigheden en leerden ze noodsituaties herkennen en adequaat optreden in professionele situaties (een verantwoordelijke verwittigen volgens de geldende richtlijnen is in professionele situaties noodzakelijk).

Specialisatiejaar:

- Herhaling is noodzakelijk! Leg in het specialisatiejaar ook opnieuw de focus op levensreddend handelen volgens richtlijnen (baby's, peuters, kleuters en lagere schoolkinderen – met aandacht voor theorie én training) en het hanteren van een Automatische Externe Defibrillator.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen en bijdragen aan de veiligheid van de ander volgens de geldende richtlijnen. (1.9)

REFLECTEREN

4.4 Reflecteren over het eigen handelen m.b.t. gezondheid en welzijn.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- reflecteert over het eigen handelen en over de beleving van de situatie.
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten.
- stuurt het eigen handelen bij.

AD 5 Binnen een welomschreven opdracht (ped)agogisch handelen.

Aanbevolen lestijd: 60% van de totaal te besteden lestijd voor het specifiek gedeelte.

Context:

Doelgroepen:

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen besteden we aandacht aan volgende doelgroepen:

- kinderen van 0 tot 12 jaar

→met aandacht voor specifieke doelgroepen:

- kinderen uit kwetsbare gezinnen;
- kinderen met een specifieke behoefte of beperking.

Complexe situaties:

In de derde graad leerden leerlingen functioneren in eenvoudige situaties.

In het specialisatiejaar verdiepen leerlingen hun vaardigheden in het werken in eenvoudige situaties.

Verder ligt de nadruk op het functioneren in eerder complexe situaties. Een combinatie van de situatie waarbinnen de leerling werkt, de aard van de opdrachten die de leerling uitvoert en de mate van verantwoordelijkheid die de leerling draagt, bepaalt de complexiteit van de situatie. (zie p.4)

Settings:

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen wordt aandacht besteed aan volgende settings:

- kinderopvang van baby's en peuters;
- buitenschoolse kinderopvang;
- specifieke settings zoals Kleuteronderwijs, Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG), Buitengewoon onderwijs, MPI's, semi-internaten...

Stage: zie punt 7 p.65

Toelichting:

Beginsituatie:

In de 3de graad leerden leerlingen zorg dragen voor het menselijk functioneren van en pedagogisch handelen bij gezonde kinderen van 3 mnd. tot 12 jaar. De focus lag op kinderen van 3mnd tot 3 jaar. Ze werkten rond de volgende doelstellingen:

- Begrippen m.b.t. ontwikkeling verduidelijken, toelichten en aanwenden.
- Zorg dragen voor het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen.
- Elementen in de pedagogische relatie verduidelijken, toelichten en aanwenden.
- In functie van het ontwikkelingsstimulerend handelen, mijlpalen in de ontwikkeling van het kind verduidelijken en toelichten.
- Ontwikkelingsstimulerend handelen bij het zorg dragen voor het menselijk functioneren.
- Het omgaan met kinderen in groep exploreren.
- Aan een groepsactiviteit begeleid door een begeleider participeren.
- Een activiteit bij een kleine groep kinderen begeleiden.

Specialisatiejaar:

Het is belangrijk om leerlingen te appelleren op deze reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes. In het specialisatiejaar zullen leerlingen hun kennis, vaardigheden en attitudes verdiepen, uitbreiden en aanwenden binnen de context van dit leerplan.

In functie van het bereiken van de competentie is het belangrijk om integratie te bewerkstelligen met AD1, AD2, AD3, AD4, AD6 en AD7 met nadruk op **afstemming van de begeleiding op het kind en zijn situatie**.

DE (PED)AGOGISCHE CONTEXT

5.1 De actoren en beïnvloedende factoren in de (ped)agogische relatie in kaart brengen en hun betekenis verduidelijken en toelichten.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- brengt de verschillende actoren en partners in de (ped)agogische relatie in kaart.
- licht de rol en het belang toe van alle actoren en partners in de (ped)agogische relatie.
- licht de eigen rol in de (ped)agogische relatie met het kind en het sociaal netwerk toe.
- licht de verschillende persoonlijke en externe factoren toe die de actoren en partners in de pedagogische relatie beïnvloeden.

Toelichting:

Duiding:

- Actoren: kind; opvoeder: ouder/ opvoedingsverantwoordelijke /begeleider; sociaal netwerk van kind en opvoeder, opvangorganisatie, cultuur en samenleving.
- Persoonlijke factoren zoals leeftijd, geslacht, levensstijl (talent, waarden, gewoonten, levensovertuiging, opvoedings- of begeleidingsstijl), levensloop, gezondheid. Ziko noemt de persoonlijke factoren die het kind beïnvloeden kind-factoren.
- Externe factoren zoals klimaat, sociale omgeving, fysiek milieu/leefomgeving*. Ziko benoemt de externe factoren als 'bijzondere omstandigheden'.

Beginsituatie:

- In de 2de graad leerden leerlingen kenmerken m.b.t. lichamelijk, psychisch, sociaal en existentieel welbevinden en de beïnvloedende factoren toelichten. Het accent lag op de eigen leefstijl.
- In de derde graad werd er vooral gewerkt rond de relatie tussen kind en begeleider (1-1 relatie). In functie van het zorg dragen voor het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen, leerden leerlingen dat het ontwikkelingsproces van kinderen wordt beïnvloed door persoonlijke en externe factoren. Leerlingen zijn dus al vertrouwd met deze begrippen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kinderrechten verduidelijken en toelichten. (1.1)
- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling in de kinderopvang. (1.3)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

5.2 Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- draagt zorg voor het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen. (H)
- verduidelijkt elementen in de pedagogische relatie, licht ze toe en wendt ze aan. (H)

Rijk aanbod:

- heeft aandacht voor de infrastructuur: inrichting en indeling van ruimtes.

- draagt zorg voor een rijk aanbod met aandacht voor diversiteit: activiteiten en spelmateriaal.

Positieve sfeer en groepsklimaat:

- draagt zorg voor sfeer: aankleding van de ruimte.
- bevordert positieve relaties.

Ruimte voor initiatief:

- geeft kinderen kansen om initiatieven en verantwoordelijkheid te nemen m.b.t. de tijdsordening*.
- werkt actief aan kinderparticipatie*.
- overlegt omtrent de bepaling van grenzen en licht grenzen toe.

Doeltreffende organisatie:

- stemt de tijdsordening op de kinderen af.
- zet zich als begeleider optimaal in binnen de organisatie van de voorziening.
- heeft aandacht voor een aangepaste groepering van de kinderen.

Inlevende begeleidingsstijl:

- handelt sensitief responsief.
- houdt rekening met en speelt in op de behoeften en gevoelens van kinderen.
- komt stimulerend tussenbeide en geeft tegelijk ruimte om initiatief te nemen.
- geeft kinderen ruimte om zich te manifesteren.
- betreft kinderen bij het maken van afspraken en oplossen van conflicten.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 3de graad stond de pedagogische relatie tussen kind en begeleider centraal.
- Bij de uitwerking van doelstelling 'elementen in de pedagogische relatie aanwenden' werden er begrippen gekozen die zowel bruikbaar zijn naar volwassen gebruikers als naar kinderen toe. Er werd gewerkt rond de elementen: steunen, stimuleren, sturen en samenwerken.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar verruimen we de doelstelling naar beïnvloedende factoren in de pedagogische context: de relatie met kinderen binnen een voorziening rekening houdend met de ZiKo-principes: rijk aanbod, een positieve sfeer en een positief groepsklimaat, ruimte voor initiatief, een doeltreffende organisatie, een inlevende begeleidingsstijl.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kwaliteitsbewust handelen (AD1): kwaliteitszorg; respectvol handelen; observeren, rapporteren en registreren.
- Stimuleren van ontwikkeling. (5.3 - 5.8)
- Werken met kinderen in de voorziening. (5.10 - 5.14)
- Zorg dragen voor interieurzorg binnen de context van de kinderopvang. (6.3)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

STIMULEREN VAN ONTWIKKELING

Totaalvisie

5.3 Begrip ontwikkeling toelichten en aanwenden vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- bekijkt het individuele kind vanuit zijn basisbehoeftes.
- vertrekt vanuit de basisbehoeftes van het kind om de ontwikkeling te stimuleren.
- licht toe en illustreert met voorbeelden dat de ontwikkeling van elk kind uniek is.
- licht het belang van het observeren en de opvolging van de totale ontwikkeling van kinderen toe.
- vertrekt vanuit het kind in zijn totaliteit om deelgebieden in de ontwikkeling te observeren.
- illustreert aan de hand van voorbeelden de onderlinge samenhang tussen verschillende ontwikkelingsgebieden.

Toelichting:

Duiding:

- Basisbehoeftes:
 - o lichamelijke behoeftes;
 - o behoefte aan affectie;
 - o behoefte aan veiligheid, duidelijkheid en continuïteit;
 - o behoefte aan erkenning en bevestiging;
 - o behoefte om zichzelf als kundig te ervaren;
 - o behoefte aan zingeving en morele waarden.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren. (1.13)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

Fysieke ontwikkeling

5.4 De fysieke (lichamelijke) ontwikkeling van het kind verduidelijken, toelichten en stimuleren.

(E)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt in functie van het ontwikkelingsstimulerend handelen mijlpalen in de fysieke ontwikkeling van het kind en licht ze toe. (H)
- verduidelijkt de fysieke ontwikkeling van kinderen met aandacht voor de ontwikkeling van 'liggen tot lopen' en van 'grijpen tot schrijven', de ontwikkeling van de zintuigen en van zindelijkheid.
- licht het belang van het observeren en het opvolgen van de fysieke ontwikkeling van kinderen toe.
- licht de samenhang tussen de fysieke ontwikkeling en de andere ontwikkelingsgebieden toe.

- geeft tips voor het stimuleren van de fysieke ontwikkeling.
- stimuleert het zindelijk worden van kinderen.
- stimuleert vanuit observaties de fysieke ontwikkeling van kinderen door het aanbieden van spel, activiteiten, materialen en speelgoed.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 3de graad leerden leerlingen de mijlpalen in de ontwikkeling verduidelijken en toelichten. Wat betreft de fysieke ontwikkeling lag de focus op de ontwikkeling van baby's en peuters (3 mnd – 3 jaar) met aandacht voor de ontwikkeling van de grove en fijne motoriek. Er werd ook gewerkt rond de interactie met andere ontwikkelingsgebieden.

Specialisatiejaar:

- Omwille van het belang van kennis over ontwikkeling en van het ontwikkelingsstimulerend handelen voor de kinderbegeleider, wordt het werken rond ontwikkeling uitgesplitst in verschillende doelstellingen. (5.3 - 5.7)

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kwaliteitsbewust handelen: bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling (1.2), respectvol handelen (1.4 - 1.6), methodisch handelen (1.7), observeren, interpreteren, rapporteren (1.13).
- (Ped)agogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor kinderen. (4.1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Stimuleren van ontwikkeling. (5.3 - 5.7)
- Werken met kinderen in voorziening (5.10 – 5.14)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

Psychische ontwikkeling

5.5 De cognitieve (verstandelijke) ontwikkeling van het kind verduidelijken, toelichten en stimuleren.

(E)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt in functie van het ontwikkelingsstimulerend handelen mijlpalen in de psychische ontwikkeling van het kind en licht ze toe. (H)
- verduidelijkt de cognitieve ontwikkeling van kinderen met aandacht voor het waarnemen, geheugen, denken, leren verbanden leggen, begrijpen en redeneren, gewetensvorming.
- licht het belang van het observeren en het opvolgen van de cognitieve ontwikkeling van kinderen toe.
- verduidelijkt hoe men kinderen in de opvang voorbereidt op de kleuterklas.
- licht de samenhang tussen de cognitieve ontwikkeling en de andere ontwikkelingsgebieden toe.
- geeft tips en aandachtspunten voor het stimuleren van de cognitieve ontwikkeling.
- stimuleert vanuit de observaties de cognitieve ontwikkeling van kinderen door het aanbieden van spel, activiteiten, materialen en speelgoed.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 3de graad leerden leerlingen de mijlpalen in de psychische ontwikkeling verduidelijken en toelichten. De focus lag op de ontwikkeling van baby's en peuters (3 mnd – 3 jaar) met aandacht voor de ontwikkeling van waarneming, cognitie en taal. Er werd ook gewerkt met de interactie rond andere ontwikkelingsgebieden.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kwaliteitsbewust handelen: bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling (1.2), respectvol handelen (1.4 - 1.6), methodisch handelen (1.7), observeren, interpreteren, rapporteren (1.13).
- (Ped)agogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor kinderen. (4.1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Stimuleren van ontwikkeling. (5.3 - 5.7)
- Werken met kinderen in een voorziening. (5.10 – 5.14)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

5.6 De taalontwikkeling van kinderen verduidelijken, toelichten en stimuleren.

(E)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt in functie van het ontwikkelingsstimulerend handelen mijlpalen in de psychische ontwikkeling van het kind en licht ze toe: taalontwikkeling. (H)
- verduidelijkt de taalontwikkeling bij kinderen.
- licht het belang van het observeren en het opvolgen van de taalontwikkeling van kinderen toe.
- verduidelijkt de fasen van het tweedetaalverwervingsproces.
- licht de samenhang tussen het belang van taal en taalontwikkeling tot de andere ontwikkelingsgebieden toe.
- verduidelijkt de invloed van meertaligheid op de taalontwikkeling.
- geeft tips voor het stimuleren van de taalontwikkeling bij baby's en peuters.
- geeft tips voor het ondersteunen van meertalige kinderen.
- exploreert het omgaan met vragen van ouders over meertalig opvoeden in het gezin.
- stimuleert vanuit observaties de ontwikkeling van taal bij kinderen door het aanbieden van talige spelactiviteiten, aanbieden van spreekansen en taalaanbod, het inspelen op wat kinderen zeggen.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 3de graad leerden leerlingen de mijlpalen in de psychische ontwikkeling verduidelijken en toelichten. De focus lag op de ontwikkeling van baby's en peuters (3 mnd – 3 jaar) met aandacht voor de ontwikkeling van waarneming, cognitie en taal. Er werd ook gewerkt rond de interactie met andere ontwikkelingsgebieden.

Specialisatiejaar:

- Omdat het stimuleren van taalontwikkeling een cruciaal onderdeel is binnen het takenpakket van de kinderbegeleider, formuleerden we hieromtrent een aparte doelstelling.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kwaliteitsbewust handelen: bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling(1.2), respectvol handelen (1.4 - 1.6), methodisch handelen (1.7), observeren, interpreteren, rapporteren. (1.13)
- Binnen een welomschreven mondeling en schriftelijk communiceren. (AD2)
- (Ped)agogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor kinderen. (4.1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Werken met kinderen in een voorziening. (5.10 – 5.14)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

Sociaal-emotionele ontwikkeling

5.7 De sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen verduidelijken, toelichten en stimuleren.

(E)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt in functie van het ontwikkelingsstimulerend handelen mijlpalen in de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind en licht ze toe. (H)
- verduidelijkt de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen met aandacht voor basisbehoeftes, gehechtheid, identiteit, zelfbeeld en welbevinden.
- geeft tips voor het ondersteunen van de overgang van thuis naar de kinderopvang.
- licht het belang van een opname- en wenbeleid toe.
- verduidelijkt het begrip wenproces en het belang van wederkerigheid in het wenproces.
- verduidelijkt hoe men in de opvang omgaat met de opvang van nieuwe kinderen en past dit toe in de praktijk.
- geeft tips voor het voorbereiden op de kleuterschool.
- stimuleert vanuit observaties de sociaal-emotionele ontwikkeling door het aanbieden van spel, activiteiten, materialen en speelgoed en door een sensitieve en responsieve houding in het algemeen.
- verduidelijkt en licht het begrip seksualiteit toe.
- verduidelijkt en licht de fasen in de seksuele ontwikkeling toe.
- licht het begeleiden van kinderen in hun seksuele ontwikkeling toe.
- begeleidt kinderen in hun seksuele ontwikkeling.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 3de graad leerden leerlingen de mijlpalen in de sociaal-emotionele ontwikkeling verduidelijken en toelichten. De focus lag op de ontwikkeling van baby's en peuters (3 mnd. - 3 jaar) met aandacht voor de relaties met volwassenen (hechting), relatie met leeftijdsgenoten. Er werd ook gewerkt rond de interactie met andere ontwikkelingsgebieden.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kwaliteitsbewust handelen: bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling (1.2), respectvol handelen (1.4 - 1.6), methodisch handelen (1.7), observeren, interpreteren, rapporteren (1.13).
- (Ped)agogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor kinderen. (4.1)

- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Werken met kinderen in voorziening de opvang en op school. (5.10 – 5.14)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

OPVOEDINGSVRAGEN

5.8 Omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen in de opvang van baby's en peuters.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- informeert zich over het omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen in de opvang en wendt deze informatie aan.
- betreft ouders/opvoedingsverantwoordelijken bij specifieke vragen of problemen in verband met de begeleiding van het kind.
- vraagt indien nodig pedagogische ondersteuning bij het omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen.
- begrijpt en hanteert gedrag van kinderen m.b.t. opvoedingsvragen.
- gaat om met dagelijkse dilemma's in de opvang van baby's en peuters.

Toelichting:

Duiding:

- Dagelijkse opvoedingsvragen en dilemma's: druk gedrag, moeilijk eten, moeilijk slapen, koppig gedrag, bijten, huilen, sociaal angstig gedrag, gedrag dat voortvloeit uit het hebben van een beperking of aandoening, adoptie...

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kwaliteitsbewust handelen: bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling (1.2), respectvol handelen (1.4 - 1.6), methodisch handelen (1.7), observeren, interpreteren, rapporteren. (1.13)
- Binnen een welomschreven opdracht mondeling en schriftelijk communiceren. (AD2)
- (Ped)agogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor kinderen. (4.1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Werken met kinderen in de voorziening. (5.10 – 5.14)
- Zorg dragen voor contacten met het sociaal netwerk van het kind. (5.15)
- Contacten met externen en met de buurt exploreren en verduidelijken. (5.16)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)
- Organisaties exploreren en verduidelijken die ouders en begeleiders in de kinderopvang ondersteunen in het kader van specifieke opvangsituaties. (7.3)
- De taken en functies van andere zorg- en welzijnsberoepen binnen de verschillende settings exploreren. (7.5).

5.9 Omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen in de opvang van kleuters en lagere schoolkinderen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- informeert zich over het omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen in de voorziening en

wendt deze informatie aan.

- betreft ouders/opvoedingsverantwoordelijken bij specifieke vragen of problemen in verband met de begeleiding van het kind.
- vraagt indien nodig pedagogische ondersteuning bij het omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen.
- begrijpt en hanteert gedrag van kinderen m.b.t. opvoedingsvragen.
- gaat om met dagelijkse dilemma's in de opvang van kleuters en lagere schoolkinderen.

Toelichting:

Duiding:

- Dagelijkse opvoedingsvragen en dilemma's: druk gedrag, koppig gedrag, pesten, depressief gedrag, het hebben van psychosomatische klachten, sociaal-angstig gedrag, omgaan met echtscheiding, verlies en rouw, specifieke situaties eigen aan de diversiteit tussen kinderen, gezinsproblematieken, wat betekent het voor een kind om een ouder te hebben die ziek is of een beperking heeft.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kwaliteitsbewust handelen: bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling (1.2), respectvol handelen (1.4 - 1.6), methodisch handelen (1.7), observeren, interpreteren, rapporteren (1.13).
- Binnen een welomschreven opdracht mondeling en schriftelijk communiceren. (AD2)
- (Ped)agogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor kinderen. (4.1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Werken met kinderen in de voorziening. (5.10 – 5.14)
- Zorg dragen voor contacten met het sociaal netwerk van het kind. (5.15)
- Contacten met externen en met de buurt exploreren. (5.16)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)
- Organisaties exploreren en verduidelijken die ouders en begeleiders in de kinderopvang ondersteunen in het kader van specifieke opvangsituaties. (7.3)
- De taken en functies van andere zorg- en welzijnsberoepen binnen de verschillende settings exploreren. (7.5)

WERKEN MET KINDEREN IN DE VOORZIENING

5.10 Omgaan met de groepswerking in de voorziening.

(E)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert het omgaan met kinderen in groep. (H)
- observeert verschillen in relaties tussen kinderen in groep binnen de verschillende settings en licht de verschillen toe.
- heeft zicht op het groepsgebeuren met aandacht voor samenspelen, groepsklimaat, pestgedrag.
- bevordert de groeps sfeer.
- heeft aandacht voor het welbevinden van elk individu in de groep.

- exploreert hoe men binnen de verschillende settings omgaat met het onthaal van nieuwe kinderen in de groep.
- heeft aandacht voor en gaat om met diversiteit in een groep.
- verduidelijkt het werken met verschillende mogelijke groepsindelingen binnen de verschillende settings.
- verduidelijkt de voor- en nadelen van het werken met verschillende groepsindelingen.

Duiding:

- Het geleerde in AD3 m.b.t. het werken in team toepassen naar het werken met groepen kinderen.
- Verschillen in relaties tussen kinderen in groep zijn afhankelijk van de leeftijd, temperament, gezondheid, situatie...
- Gedrag van kinderen in groep: niet samenspelen, agressief gedrag, pesten, conflicten...
- Verschillende groepsindelingen: horizontale groepen, verticale groepen...

Beginsituaties:

- In de 2de en 3de graad leerden leerlingen al heel wat zaken rond groepswerking, zij het afgestemd op het werken in groep (klasgroep, team) en niet op het werken met een groep.
- In de 2de graad leerden leerlingen binnen de eigen klasgroep in groep werken. Ze leerden hierbij de begrippen 'groep, groepssamenhang, rollen en posities, groepswaarden- en normen' verduidelijken, toelichten en exploreren. Ze leerden ook de sociale interacties tijdens het samenwerken situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.
- In de derde graad leerden leerlingen samenwerken bij het realiseren van gedelegeerde teamopdrachten. Hierbij werd aandacht besteed aan een open en collegiale werksfeer, het constructief samenwerken, het respecteren van taakverdeling en afspraken.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht in een organisatie, in team werken. (AD3)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2).
- Stimuleren van ontwikkeling. (5.3 – 5.8)

5.11 Een kindvriendelijke tijdsordening in de voorziening verduidelijken, toelichten en aanwenden.

(E)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert het samenspel tussen de beïnvloedende factoren in de pedagogische context en een kindvriendelijke tijdsordening.
- exploreert verschillen in tijdsordening*:
 - in functie van de leeftijd en ontwikkeling van het kind;
 - in functie van de eigenheid van de setting;
 - in functie van de opvangperiode.
- licht toe hoe een kindvriendelijke tijdsordening kinderen structuur biedt:
 - herkenbaarheid en houvast met aandacht voor ankerpunten, rituelen en routines;
 - aandacht voor variatie;
 - samenhang in de tijd.
- licht toe hoe bij een kindvriendelijke tijdsordening kinderen de tijd mee kunnen invullen:
 - aandacht voor diversiteit en leefwereld van kinderen;
 - keuzemogelijkheid, autonomie, ruimte;

- verbeeldbaarheid: kinderen kunnen zelf betekenis geven aan tijd.
- exploreert de mogelijke rol van de buurt bij de tijdsordening.

Toelichting:

Duiding:

- Bij de opvang van baby's zijn het de baby's die de tijdsordening bepalen. Bij oudere kinderen is het belangrijk om meer structuur te bieden: werken met dagschema's ed.
- Opvangperiode: schooldag, vakantiedag, begin of einde van de dag.
- Ankerpunten: onthaal, tijd voor 'koek en drank'...
- Aandacht voor variatie: aanbod van activiteiten en materialen, afwisseling van ritmes,...
- Samenhang in de tijd: verbindend werken door bv. weekthema's, aandacht aan overgangen tussen tijdsperiodes : naar binnen gaan, opruimen, aankomen of vertrekken met aandacht voor de relatie met thuis en school...
- Vanuit de sociale functie van de kinderopvang, is het belangrijk om met de buurt in interactie te gaan m.b.t. tijdsordening: samen een aanbod aan (vrije tijd) activiteiten organiseren, de buurt betrekken bij de werking van de voorziening...

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Begeleiden van activiteiten. (5.12 - 5.14)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

5.12 Dagelijkse activiteiten begeleiden.

(E)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- handelt ontwikkelingsgericht bij het zorg dragen voor het menselijk functioneren. (H)
- begeleidt een activiteit met een kleine groep kinderen. (H)
- begeleidt ontwikkelingsgerichte dagelijkse activiteiten en:
 - speelt hierbij in op de ervaringen, interesses en mogelijkheden van het kind/ de groep kinderen;
 - vertrekt hierbij vanuit observaties;
 - houdt rekening met de visie en de mogelijkheden van de voorziening en de tijdsordening;
 - bevordert het groepsklimaat;
 - houdt rekening met de eigenheid van de buurt;
 - heeft aandacht voor diversiteit.
- ontwikkelt met behulp van een werkmodel een (groeps)activiteit:
 - huishoudelijke activiteit;
 - bewegingsactiviteit.
- begeleidt kinderen naar de school, de opvang of tijdens een buitenactiviteit.
- exploreert de samenwerking met medewerkers van partnerorganisaties en scholen in de buurt in functie van het creëren van een gevarieerde activiteiten voor kinderen.
- exploreert op welke wijzen ouders worden betrokken bij de keuze of uitwerking van activiteiten.

- stimuleert kinderen bij het maken van huiswerk.

Toelichting:

- Groep: in de derde graad begeleiden de leerlingen een groepsactiviteit met 2 à 3 kinderen. In het specialisatiejaar evolueert men naar het begeleiden van grotere groepen (groepsgrootte is afhankelijk van de setting).
- Stimuleren bij huiswerk: randvoorwaarden creëren voor het maken van huiswerk (zorgen voor rust, juiste sfeer en locatie...); het kind bemoedigen. We verwachten niet dat de kinderbegeleider vakinhoudelijke ondersteuning biedt bij het maken van huiswerk.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling in de kinderopvang. (1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht het methodisch handelen afstemmen op het kind en zijn situatie. (1.7)
- Binnen een welomschreven opdracht mondeling en schriftelijk communiceren. (AD2)
- Pedagogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor kinderen. (4.1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Stimuleren van ontwikkeling. (5.3 – 5.7)
- Omgaan met de groepswerking in de voorziening. (5.10)
- Spel en spelactiviteiten begeleiden. (5.13)
- Expressieve activiteiten begeleiden. (5.14)
- Zorg dragen voor contacten met het sociaal netwerk van het kind. (5.15)
- Contacten met externen en de buurt exploreren en verduidelijken. (5.16).
- Binnen een welomschreven opdracht indirecte zorg verlenen. (AD6)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

5.13 Spel en spelactiviteiten begeleiden.

(E)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- licht het doel van spelen en aanbieden van spelactiviteiten toe.
- licht verschillende soorten spel toe.
- verduidelijkt hoe men verantwoord omgaat met een speelomgeving en met spelmateriaal.
- begeleidt spel en spelactiviteiten en:
 - o speelt hierbij in op de ervaringen, interesses en mogelijkheden van het kind/de groep kinderen;
 - o vertrekt hierbij vanuit observaties;
 - o houdt rekening met de visie en de mogelijkheden van de voorziening en de tijdsordening;
 - o bevordert het groepsklimaat,
 - o heeft aandacht voor diversiteit.
- werkt met behulp van een werkmodel diverse speltechnieken en spelvormen uit die de ontwikkeling van kinderen stimuleren.
- motiveert kinderen om te spelen en om samen te spelen.
- verduidelijkt de voor- en nadelen van digitale media voor kinderen.
- maakt op een verantwoorde manier gebruik van digitale media.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling in de kinderopvang. (1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht het methodisch handelen afstemmen op het kind en zijn situatie. (1.7)
- (Ped)agogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor kinderen. (4.1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Stimuleren van ontwikkeling. (5.3 – 5.7)
- Omgaan met de groepswerking in de voorziening. (5.10)
- Dagelijkse activiteiten begeleiden. (5.12)
- Expressieve activiteiten begeleiden. (5.14)
- Binnen een welomschreven opdracht indirecte zorg verlenen. (AD6)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

5.14 Expressieve activiteiten begeleiden.

(E)

Onderlinge doelen:

De leerling:

- licht het belang van het geven van expressieve impulsen en het aanbieden van expressieve activiteiten toe.
- gebruikt expressie en expressieve activiteiten bij het aanbieden en uitvoeren van dagelijkse handelingen en activiteiten.
- motiveert kinderen tot verwondering en bewondering of speelt hier op in.
- begeleidt expressieve activiteiten en:
 - o speelt hierbij in op de ervaringen, interesses en mogelijkheden van het kind/ de groep kinderen;
 - o vertrekt hierbij vanuit observaties;
 - o houdt rekening met de visie en de mogelijkheden van de voorziening en de tijdsordening;
 - o bevordert het groepsklimaat;
 - o heeft aandacht voor diversiteit.
- werkt met behulp van een werkmodel diverse expressieactiviteiten uit die de ontwikkeling van kinderen stimuleren.
- reageert creatief op de inbreng van kinderen doorheen de dag en speelt in op toevallige situaties.
- geeft spelimpulsen.

Muzikale expressie

- gaat in de opvang op een creatieve manier om met geluiden uit de omgeving.
- gaat creatief om met klanken en geluidsbronnen.
- gebruikt muziek en zang bij het uitvoeren van dagelijkse handelingen en activiteiten.
- werkt met behulp van een werkmodel muzikale activiteiten uit die de ontwikkeling van kinderen stimuleren.

Beeldende expressie

- gaat in de opvang op een creatieve manier om met beeldende middelen, het aanbieden van materialen en het gebruik maken van reeds aangeleerde technieken.
- werkt met behulp van een werkmodel beeldende activiteiten uit die de ontwikkeling van

kinderen stimuleren.

Dramatische expressie en bewegingsexpressie

- gaat in de opvang op een creatieve manier om met taal.
- stimuleert creativiteit door lichaamsbeweging en dans.
- gebruikt dramatische expressie bij het uitvoeren van dagelijkse handelingen en activiteiten.
- exploreert mogelijkheden voor het gebruik van expressie bij ontspanningsactiviteiten, om kinderen tot rust te brengen.
- werkt met behulp van een werkmodel dramatische en bewegingsactiviteiten uit die de ontwikkeling van kinderen stimuleren en biedt ze aan.

Toelichting:

Duiding:

- Afstemmen: rekening houden met diversiteit van kinderen en met de pedagogische visie van de opvang.
- Beeldende middelen: vormen en dimensie, licht en kleur, compositie.
- Creatief omgaan met taal: voorlezen, expressief zijn met taal.
- Het is niet de bedoeling om leerlingen veel nieuwe technieken bij te brengen maar hen te appelleren op de kennis en vaardigheden m.b.t. technieken die ze reeds verworven binnen PO en MO (2de graad).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling in de kinderopvang. (1.3).
- Bij de uitvoering van een opdracht het methodisch handelen afstemmen op het kind en zijn situatie. (1.7)
- (Ped)agogisch handelen bij het dagelijks zorg dragen voor kinderen. (4.1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2).
- Stimuleren van ontwikkeling. (5.3 – 5.7)
- Omgaan met de groepswerking in de voorziening. (5.10)
- Dagelijkse activiteiten begeleiden. (5.12)
- Spel en spelactiviteiten begeleiden. (5.13)
- Binnen een welomschreven opdracht indirecte zorg verlenen. (AD6)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

SOCIAAL NETWERK VAN HET KIND

5.15 Zorg dragen voor contacten met het sociaal netwerk van het kind.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- heeft aandacht voor en speelt in op de verscheidenheid in contacten.
- licht verschillende gezinsvormen toe.
- erkent en waardeert ouders/opvoedingsverantwoordelijken in hun rol als eerste opvoeder.
- gaat met ouders/opvoedingsverantwoordelijken in interactie over de (opvoedings)gewoonten van thuis en over de behoeften van het kind.

- exploreert hoe men binnen verschillende opvangorganisaties omgaat met ouderparticipatie.
- draagt bij aan de werking rond ouderparticipatie.
- gaat om met diversiteit in sociale netwerken.
- ontvangt ouders/opvoedingsverantwoordelijken in de opvang.
- heeft aandacht voor broertjes en zusjes in de opvang.
- verduidelijkt het wenbeleid in de opvang en de rol van de ouders/opvoedingsverantwoordelijken hierbij.
- licht de werking van de opvang aan ouders/opvoedingsverantwoordelijken toe, leidt ouders/opvoedingsverantwoordelijken rond.
- verwittigt ouders/opvoedingsverantwoordelijken en rapporteert aan hen volgens de richtlijnen van de opvang.
- exploreert hoe onderlinge contacten tussen ouders/opvoedingsverantwoordelijken worden gestimuleerd en hoe men ervoor zorgt dat ouders elkaar kunnen ontmoeten.

Toelichting:

Duiding:

- Gezinsvormen: het klassieke gezin, eenoudergezin, nieuw samengesteld gezin, pleeggezin, ouders van hetzelfde geslacht...

Beginsituatie:

- In de derde graad exploreerden leerlingen het belang van contacten met het sociaal netwerk van het kind.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Communiqueert met het sociaal netwerk van het kind. (AD2).
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)

5.16 Contacten met externen en met de buurt exploreren en verduidelijken.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt het belang van het opbouwen van een vertrouwens- en werkrelatie met medewerkers van partnerorganisaties, externe deskundigen en scholen in de buurt.
- exploreert wanneer en op welke wijze er contacten zijn tussen de voorziening en externen of buurt.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Samenwerken in team. (3.3)
- Organisaties exploreren en verduidelijken die ouders en begeleiders in de kinderopvang ondersteunen in het kader van specifieke opvoedingssituaties. (7.3)
- De taken en functie van andere zorg en welzijnsberoepen binnen de verschillende settings exploreren. (7.5)

REFLECTEREN

5.17 Reflecteren over het eigen (ped)agogisch handelen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- reflecteert over het eigen handelen en over de beleving van de situatie.
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- reflecteert over eigen taalgebruik.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten.
- stuurt het eigen (ped)agogisch handelen bij.

AD 6 Binnen een welomschreven opdracht indirecte zorg verlenen.

Aanbevolen tijdsbesteding: 10% van de totaal te besteden lestijd voor het specifiek gedeelte.

Context:

Maaltijdzorg: bereiden van maaltijden, gerechten, dagvoeding binnen de context van de dagelijks keuken.

→ met aandacht voor **borstvoedingsmelk, flesvoeding, fruit- en groentepap, dagelijkse gezonde maaltijden** met aandacht voor seizoensproducten.

Doelgroepen:

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen besteden we aandacht aan volgende doelgroepen:

- kinderen van 0 tot 12 jaar

→ met aandacht voor specifieke doelgroepen:

- kinderen uit kwetsbare gezinnen;
- kinderen met een specifieke behoefte of beperking (met aandacht voor voedingsadviezen en richtlijnen van arts/diëtist).

Complexe situaties:

In de derde graad leerden leerlingen functioneren in eenvoudige situaties.

In het specialisatiejaar verdiepen leerlingen hun vaardigheden in het werken in eenvoudige situaties. Verder ligt de nadruk op het functioneren in eerder complexe situaties. Een combinatie van de situatie waarbinnen de leerling werkt, de aard van de opdrachten die de leerling uitvoert en de mate van verantwoordelijkheid die de leerling draagt, bepaalt de complexiteit van de situatie. (Zie p.4)

Settings:

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen wordt aandacht besteed aan volgende settings:

- kinderopvang van baby's en peuters;
- buitenschoolse kinderopvang;
- specifieke settings zoals Kleuteronderwijs, Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG), Buitengewoon basisonderwijs, MPI's, semi-internaten...

Stage:

Zie punt 7 p.65

Toelichting:

Beginsituatie:

Maaltijdzorg: in de 3de graad werden de kennis en vaardigheden van leerlingen verbreed naar de meer complexe dagelijkse keuken (gebruik van complexere bereidingswijzen).

Leerlingen groeiden naar meer zelfstandigheid (zelfstandig werkmodellen hanteren, routinehandelingen uitvoeren zonder werkmodellen) en in mate van verantwoordelijkheid (onder verwijderd toezicht).

Bij het verlenen van indirecte zorg waren het combineren van huishoudelijke taken en de organisatie van indirecte zorg binnen een bepaald tijdsbestek belangrijke aandachtspunten.

Leerlingen leerden inzien dat in het zorg dragen voor indirecte zorg kwaliteitsbewust handelen en communicatie met de gebruiker, maar ook belevingsgericht handelen naar de gebruiker toe en aandacht voor gezondheid noodzakelijk zijn.

Er werd gewerkt rond volgende doelstellingen:

- De plaats en betekenis van huishouding binnen verschillende settings verduidelijken en toelichten.
- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen.
- Vanuit een visie op evenwichtige voeding handelen.
- Indirecte zorg plannen en organiseren.
- Maaltijdzorg en interieur- en linnenzorg voor gebruikers plannen en voorbereiden.
- Boodschappen/aankopen doen voor of met een gebruiker op basis van een met hem of haar besproken lijstje.
- Gerechten voor gebruikers bereiden, bewaren en toepassen van bereidingswijzen en technieken.
- Gerechten, dranken en maaltijden presenteren, inschenken, aanbieden, bedelen en samen maaltijd nemen.
- Vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing, eigenschappen; opruimen, verluchten, reinigen en onderhouden van textiel, lokalen, keuken, leefruimten en buitenruimte met behulp van technieken.
- Materialen en benodigdheden wegbrengen, afhalen, reinigen en onderhouden.
- Bedden luchten, opmaken en verschonen.
- Voor planten en kleine huisdieren zorg dragen.
- Een huiselijke sfeer creëren in leefruimten en hiervoor gebruik maken van materialen en benodigdheden.
- Zorg dragen voor de nazorg m.b.t. indirecte zorg.
- Over het handelen m.b.t. indirecte zorg reflecteren.

Specialisatiejaar:

In het specialisatiejaar is het belangrijk leerlingen te appelleren op de reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes. In het specialisatiejaar gaan de leerlingen deze kennis, vaardigheden en attitudes aanwenden binnen de context van dit leerplan.

In functie van het bereiken van de competentie is het belangrijk om vanuit een totaalvisie op zorg integratie te bewerkstelligen met AD1, AD2, AD3, AD4, AD5 en AD7 met nadruk op **afstemming van de indirecte zorg op het kind, zijn situatie en de voorziening.**

Handelen volgens de **richtlijnen van Kind en Gezin** en volgens de **sectorgerichte HACCP-normen** zijn hierbij een belangrijk aandachtspunt.

INFORMEREN EN PLANNEN

6.1 Het organiseren van de indirecte zorg binnen de context van de kinderopvang.

Onderliggende doelen:

De leerling;

- informeert zich over en houdt rekening met wensen, behoeften en noden van het kind/ouder/voorziening. (H)
- raadpleegt bronnen i.v.m. maaltijdzorg. (H)
- zoekt informatie op over de eigenschappen van een product (productkennis) in relatie tot het voedingspatroon* van het kind.
- stemt de zorg af op de wensen, behoeften en noden van het kind en zijn situatie.
- gaat om met mogelijkheden en beperkingen in de voorziening. (H)
- houdt rekening met voorziene tijd. (H)
- houdt rekening met voorziene infrastructuur. (H)
- houdt rekening met budget. (H).
- legt een maaltijdpatroon* vast voor een ganse dag of enkele dagen.
- maakt een weekplanning voor maaltijdzorg.
- combineert huishoudelijke taken: maaltijd, -interieur en linnenzorg. (H)
- verduidelijkt waarom het belangrijk is zich bij de voorbereiding te oriënteren op factoren van het reinigingsproces en de vuilheidsgraad. (H)
- oriënteert zich op factoren van het reinigingsproces, de vuilheidsgraad, materiaal, toepassing en eigenschappen en kiest op basis hiervan een aangepast reinigings- en schoonmaak-systeem met ondersteuning van een werkmodel. (H)
- gaat flexibel om met complexe en onverwachte situaties.
- geeft informatie omtrent hulpmiddelen bij indirecte zorg.

Toelichting:Duiding:

- 'eigenschappen van producten' in relatie tot voedingspatroon: vb. bevat een product gluten, dierlijke eiwitten, zout....? Het is belangrijk dat leerlingen vanuit de kennis over het voedingspatroon van het kind, zichzelf de gewoonte aanleren om zich te informeren omtrent producten die ze wensen te gebruiken en zo hun productkennis uitbreiden.

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden in de 3de graad indirecte zorg organiseren en plannen.

Specialisatiejaar:

- Wat betreft maaltijdzorg is het belangrijk om binnen de context van dit leerplan de focus te leggen op het flexibel omgaan met complexe en onverwachte situaties, op het zoeken van informatie over de eigenschappen van een product in relatie tot het voedingspatroon van het kind. Het afstemmen van de zorg op wensen, behoeften, noden en situatie. Het is belangrijk dat leerlingen een weekplanning leren maken voor maaltijdzorg. In de 3de graad lag de focus op dagvoeding.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling in de kinderopvang. (1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht ethische en deontologisch handelen. (1.6)

- Bij de uitvoering van een opdracht het methodisch handelen afstemmen op het kind en zijn situatie. (1.7)
- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan het milieubewust handelen volgens de geldende richtlijnen. (1.8)
- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen en bijdragen aan het veilig handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen. (1.9)
- Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen en bijdragen aan hygiënisch handelen van de ander volgens geldende richtlijnen. (1.10).
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

UITVOEREN

6.2 Zorg dragen voor maaltijdzorg binnen de context van de kinderopvang.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- combineert huishoudelijke taken in functie van de kinderopvang volgens setting en noodzaak.
- handelt vanuit een visie op evenwichtige voeding*. (H)
- stemt de zorg af op de wensen, behoeften, noden, beperkingen en mogelijkheden van het kind/ouder/voorziening.
- houdt rekening met de toelichtingen op verpakkingen. (H)
- past receptuur aan volgens:
 - de behoeften/het voedingspatroon van het kind (conform richtlijnen);
 - de aanwezige benodigdheden;
 - het aantal personen.
- kiest een passende bereidingswijze, materialen en benodigdheden. (H)
- geeft informatie over hulpmiddelen.
- betreft het kind bij de uitvoering van de maaltijdzorg.
- bereidt gerechten/maaltijden voor het kind. (H)
- warmt kant- en klare maaltijden op.
- doet boodschappen/aankopen. (H)
- verdeelt en bedeeft maaltijden. (H)
- bewaart aangekochte goederen, bereide gerechten voor een kortere of langere periode. (H)
- verduidelijkt de voorwaarden voor het bewaren van specifieke voeding.
- presenteert gerechten. (H)
- dekt de tafel (H), betreft hierbij het kind en neemt deel aan een tafelgesprek. (H)
- doet de vaat (machinaal of met de hand). (H)

Toelichting:Duiding:

- Voor leerlingen die instromen vanuit Verzorging is dit voor een belangrijk deel herhaling. Het is in het specialisatiejaar belangrijk om rond deze doelstelling te werken in samenhang met doelstellingen uit AD5 en AD4 (zie samenhang met andere leerplandoelstellingen). Het is immers belangrijk om indirecte zorg te kaderen binnen het pedagogisch handelen en binnen de organisatie van de setting. Daarnaast is het ook belangrijk om aandacht te besteden aan kinderen in specifieke zorgsituaties zoals de zorg voor kinderen met een aandoening, beperking (inclusie). Voor zij-instromers is het belangrijk om o.a. via zelfstudie en stage hun kennis en vaardigheden bij te werken.
- Combineren van taken in functie van de kinderopvang: het is belangrijk dat leerlingen zicht krijgen op huishoudelijke taken die ze dienen uit te voeren in het kader van het pedagogisch handelen of van de organisatie. We denken hierbij bv. aan het verwijderen van modder aan de schoenen van de kinderen na een boswandeling, het vegen van de gang nadat kinderen uit de zandbak komen, het vastnaaien van lintje aan een slab...
- Bewaren van specifieke voeding: bv. borstvoedingsmelk.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan kwaliteitsontwikkeling in de kinderopvang. (1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht ethisch en deontologisch handelen. (1.6)
- Bij de uitvoering van een opdracht het methodisch handelen afstemmen op het kind en zijn situatie. (1.7)
- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan milieubewust handelen volgens de geldende richtlijnen. (1.8)
- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen en bijdragen aan het veilig handelen van de ander volgens geldende richtlijnen. (1.9)
- Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen en bijdragen aan het hygiënisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen. (1.10)
- Binnen een welomschreven opdracht zorg dragen voor gezondheid en welzijn. (AD4)
- Binnen een welomschreven opdracht zorg dragen voor het (ped)agogisch handelen. (AD5)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

6.3 Zorg dragen voor interieurzorg binnen de context van de kinderopvang.**Onderliggende doelen:**

De leerling:

- stemt de zorg af op de wensen, behoeften en noden van het kind/ouder/voorziening.
- draagt vanuit een visie op pedagogisch handelen zorg voor de inrichting en indeling van ruimtes.
- combineert huishoudelijke taken in functie van de kinderopvang volgens setting en noodzaak. (H)
- houdt rekening met de toelichtingen op etiketten. (H)
- verlucht en ruimt keuken, leefruimten en slaapruidten op. (H)
- verschoont en maakt bedden op. (H)
- reinigt, onderhoudt, ontsmet keuken, leefruimten, speelruimte, slaapruidten, materialen* en houdt hierbij rekening met :
 - o de zorgvraag/frequentie; (H)

- o vuil en vuilheidsgraad ;(H)
 - o de oriëntatie op afwerkmaterialen en oppervlakten; (H)
 - o factoren in het reinigings- en/of onderhoudproces; (H)
 - o specifieke richtlijnen eigen aan de setting.
- maakt gebruik van de correcte techniek die eigen is aan het gekozen reinigings- of onderhoudsysteem. (H)
 - creëert een huiselijke sfeer in leefruimten. (H)
 - draagt zorg voor planten. (H)

Toelichting:

Duiding:

- zie opmerkingen 6.1.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen. (AD1)
- Beïnvloedende factoren in de (ped)agogische context verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.2)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

6.4 Zorg dragen voor linnenzorg binnen de context van de kinderopvang.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- stemt de zorg af op de wensen, behoeften en noden van het kind/ouder/voorziening.
- combineert huishoudelijke taken in functie van de kinderopvang volgens setting en noodzaak. (H)
- houdt rekening met de toelichtingen op etiketten.(H)
- verzamelt, controleert en sorteert de was (H) volgens richtlijnen eigen aan de setting.
- wast, droogt de was. (H)
- maakt wasgoed kastklaar: plooiën en strijken.(H)
- bereidt wasgoed voor een externe linnendienst/ophaaldienst voor.

Toelichting:

Duiding:

zie 6.1

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen. (AD1)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten. (7.1)

REFLECTEREN

6.5 Reflecteren over het eigen handelen met betrekking tot indirecte zorg.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- reflecteert over het eigen handelen en over de beleving van de situatie.
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten.
- stuurt het eigen handelen bij.

AD 7 Oriënteren op beroepen en voorbereiden op werken (of verder studeren) en levenslang leren.**Context:****Doelgroepen:**

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen besteden we aandacht aan volgende doelgroepen:

- kinderen van 0 tot 12 jaar

→ met aandacht voor specifieke doelgroepen

Complexe situaties:

In de derde graad leerden leerlingen functioneren in eenvoudige situaties.

In het specialisatiejaar verdiepen leerlingen hun vaardigheden in het werken in eenvoudige situaties.

Verder ligt de nadruk op het functioneren in eerder complexe situaties. Een combinatie van de situatie waarbinnen de leerling werkt, de aard van de opdrachten die de leerling uitvoert en de mate van verantwoordelijkheid die de leerling draagt, bepaalt de complexiteit van de situatie. (zie p.4)

Settings:

Bij de uitwerking van de algemene doelstellingen wordt aandacht besteed aan volgende settings:

- kinderopvang van baby's en peuters;
- buitenschoolse kinderopvang;
- specifieke settings zoals Kleuteronderwijs, Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG), Buitengewoon basisonderwijs, MPI's, semi-internaten.

Stage:

Zie punt 7 p.65

Toelichting:**Beginsituatie:**

In de derde graad werkten leerlingen rond volgende doelstellingen:

- De arbeids- en (stage)voorwaarden van de verzorgende (in opleiding) verduidelijken, toelichten en aanwenden.
- Verschillende beroepscontexten exploreren waarbinnen een verzorgende en de

kinderbegeleider werken.

- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening (beroepsprofielen) binnen de context van de directe zorg, de kinderopvang en met de vereisten op deze beroepsvormen uit te oefenen.
- Binnen de grenzen van de eigen deskundigheid handelen.
- Keuzes motiveren vanuit reflectie op eigen mogelijkheden en beperkingen m.b.t. werken en studeren.
- Eigen (competentie)groei in kaart brengen.
- Het belang van levenslang leren verduidelijken en toelichten.

Specialisatiejaar:

In functie van het bereiken van de competentie en algemene doelstellingen is het belangrijk om integratie te bewerkstelligen met AD1, AD2, AD3, AD4, AD5 en AD6.

MAATSCHAPPIJ

7.1 Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de kinderopvang verduidelijken en toelichten.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- licht actuele maatschappelijke tendensen en de hiermee samenhangende uitdagingen voor de kinderopvang toe.
- licht het begrip diversiteit toe in relatie tot de taak van de kinderbegeleider.

Toelichting:

Duiding:

- Actuele maatschappelijke tendensen: aandacht voor hygiëne en veiligheid, 'groene' opvang, relatie met de buurt (klachten overlast), coöperatieve opvang, groeiende (kans)armoede, meertaligheid, plaatstekorten in de opvang, vermaatschappelijking van zorg, het dynamische van kinderopvang: meer diversiteit in de samenleving weerspiegelt zich in opvang.
- Diversiteit: verschillen in leeftijd; geslacht; in gewoonten en levensstijl (met aandacht voor (kans)armoede*, de gevolgen van (kans)armoede voor kinderen/het gezin en kwetsbare gezinnen*); gezondheid; het hebben van een beperking (inclusie*); deel uitmaken van een cultureel etnische minderheid: verschillen in gezondheidsbeleving/opvoeding, seksualiteit, verschillende levensbeschouwingen, meertaligheid.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Met behulp van een kader elementen in de pedagogische relatie verduidelijken, toelichten en aanwenden. (5.1)

ORGANISATIE KINDEROPVANG

7.2 Organisatie van de kinderopvang verduidelijken.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt verschillende opvanginitiatieven voor kinderen tussen 0 en 12 jaar.
- verduidelijkt de rol en functie van Kind en Gezin: financiering, wettelijke voorwaarden controleren, preventie.
- verduidelijkt de rol en functie van de zorginspectie.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Functies van kinderopvang verduidelijken en toelichten. (1.2)
- Zorg dragen voor contacten met het sociaal netwerk: gezinsvormen. (5.15)

7.3 Organisaties exploreren en verduidelijken die ouders en kinderbegeleiders ondersteunen in het kader van specifieke opvangsituaties.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- raadpleegt de regionale sociale kaart (H).

Toelichting:

Duiding:

- Organisaties: opvoedingswinkels, sociale diensten, huishulp, CKG, Centra ontwikkelingsstoornissen, Huizen van het Kind, Loket kinderopvang, Inloopteams, revalidatiecentra, consultaties opvoedingsondersteuning, CLB's, Vertrouwenscentra, VBJK-VCOK...

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden in de 2de en 3de graad werken met een regionale sociale kaart.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kwaliteitsbewust handelen. (AD1)
- Vlot en respectvol communiceren met ouders en/of andere opvoedingsverantwoordelijken. (2.3)
- Omgaan met dagelijkse opvoedingsvragen in de opvang. (5.8 en 5.9)
- Zorg dragen voor contacten met het sociaal netwerk van het kind. (5.15)
- Contacten met externen en de buurt exploreren en verduidelijken. (5.16)

WERKEN IN DE KINDEROPVANG

7.4 Het (wetgevend) kader verduidelijken en aanwenden waarbinnen een kinderbegeleider functioneert.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt de arbeids- en (stage)voorwaarden van de kinderbegeleider (in opleiding) en wendt ze aan. (H)
- verduidelijkt aspecten van sociale wetgeving en arbeidsrecht. (H)
- exploreert verschillende beroepscontexten waarbinnen een kinderbegeleider kan tewerkgesteld worden.
- exploreert de taken en het statuut van de kinderbegeleider vanuit het decreet kinderopvang.

- exploreert de taken en het statuut van de begeleider in de buitenschoolse opvang.
- exploreert de taken van de kinderverzorgende en haar statuut in een school.
- handelt binnen de grenzen van de eigen deskundigheid. (H)
- informeert zich over juridische thema's waarmee een begeleider in aanraking komt.

Toelichting:

Duiding:

- Attesten: model 2 van het strafregister, draagkrachtattest voor kinderbegeleider in de gezinsopvangs, attest EHBO en levensreddend handelen voor werknemers...
- Binnen de onderwijswetgeving spreekt men tot op heden over het ambt 'kinderverzorgende' en niet over het ambt van 'kinderbegeleider'.
- De setting van de buitenschoolse opvang valt niet onder het decreet kinderopvang (aparte regelgeving).
- Juridische thema's: echtscheiding, voogdijschap, contactverbod... Ook in Pav/Mavo leert men info verzamelen en verwerken omtrent maatschappelijke thema's. Het is belangrijk om hierover afspraken te maken met de leraar Pav/Mavo.

Beginsituatie:

- In de 3de graad kwamen in de lessen Pav/Mavo aspecten van de sociale wetgeving en arbeidsrecht voor de burger aan bod en werd er gewerkt rond leren solliciteren. Binnen het leerplan van Verzorging exploreerden leerlingen stagereglementering en -vereisten (bv. attest van medisch onderzoek).

7.5 De taken en functie van andere zorg- en welzijnsberoepen binnen de verschillende settings exploreren.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht in een organisatie, in team werken. (AD3)
- Contacten met externen en de buurt exploreren en verduidelijken. (5.16)

7.6 Het belang van levenslang leren exploreren en verduidelijken.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt het belang van professionalisering als kinderbegeleider.
- exploreert de mogelijkheden tot nascholing binnen de verschillende settings.
- exploreert mogelijkheden tot verder studeren.
- exploreert de rol van de kinderbegeleider ten aanzien van lerenden.
- exploreert vormings- en beroepsorganisaties.
- exploreert vakliteratuur.

Toelichting:

Duiding:

- Levenslang leren komt ook aan bod in Pav/Mavo. Het is belangrijk om afspraken te maken met de leraar Pav/Mavo. Het is in ieder geval belangrijk dit thema wordt behandeld vanuit het perspectief van de kinderbegeleider.

- Verder studeren: Thuis- en bejaardenzorg of Organisatieassistentie, Se-n-se richtingen Personenzorg, HBO5 Verpleegkunde, richtingen in het volwassenenonderwijs, professionele bachelor van het jonge kind, lerarenopleiding (kleuteronderwijs)...
- Lerenden: als mentor omgaan met stagiaires, het ondersteunen van vrijwilligers...

7.7 De eigen (competentie)groei in kaart brengen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- licht eigen kwaliteiten en evolutie toe.
- licht eigen aandachtspunten toe.

5 Minimale materiële vereisten

Inleiding

Er dient voldoende materiaal en infrastructuur aanwezig te zijn voor de leerlingen. Het beschikbare materiaal en de infrastructuur zijn aangepast aan het aantal leerlingen en aan de visie op leren die het lerarenteam hanteert.

De uitrusting en inrichting van lokalen, in het bijzonder de lokalen voor het aanleren van specifieke vaardigheden, dienen te voldoen aan de technische voorschriften betreffende arbeidsveiligheid van de Codex over het Welzijn op het werk, van het Algemeen Reglement voor arbeidsbescherming (ARAB) en van het Algemeen Reglement op de elektrische installaties (AREI). Alle ruimten moeten voldoende ruim, veilig en hygiënisch zijn om een dergelijke opleiding te kunnen realiseren. Raadpleeg hiervoor de preventieadviseur op school.

5.1 Infrastructuur

Gemeenschappelijk:

- Een voldoende ruim (eventueel polyvalent) lokaal dat een krachtige leeromgeving vormt voor verschillende disciplines met:
 - o mogelijkheid tot geïntegreerd werken;
 - o verplaatsbare tafels en stoelen;
 - o actuele ICT-tools.

Bijkomend voor het aanleren van specifieke vaardigheden:

- Een **lokaal** met volgende nutvoorzieningen:
 - o elektriciteitsaansluitingen voor verlichting en elektrische apparaten
 - o voorziening warm en koud water
 - o zone voor handhygiëne met lavabo
- **Zone voor berging** van materialen en benodigdheden
- **Specifiek voor de didactische leskeuken:**
 - o zone voor maaltijdzorg: voorbereiden/plannen/bereiden/nazorg
 - o mogelijkheid voor theoretische lesmomenten
 - o mogelijkheid voor presentatie, bediening en gezamenlijk tafelen
 - o afzonderlijke zone voor linnenzorg (indien aanwezig)
 - o afzuiging

5.2 Didactisch materiaal/uitrusting

Er dient voldoende didactisch materiaal beschikbaar te zijn voor het bereiken van de algemene doelstellingen. Omwille van de noodzaak van het werken met professionele en recente materialen en benodigdheden, pleiten we voor de beschikbaarheid van materialen en benodigdheden op de school – eventueel tijdelijk door middel van huren bij mediotheek, spel-o-theek ... - **of** beschikbaarheid op de stageplaats, externe opleidingscentra, enz.

We denken hierbij bijvoorbeeld aan:

Materialen en benodigdheden: algemeen:

- Beschikbaarheid van actuele vakliteratuur
- Audiovisuele apparatuur zoals bv. camera/opname-apparatuur.

Materialen en benodigdheden in functie van AD 4:

- Kinderbed en bedlinnen
- Kleine pop en reanimatiepoppen
- Verzorgingsmaterialen

Materialen en benodigdheden in functie van AD 5:

- Materialen en benodigdheden ter ondersteuning van het (ped)agogisch en ontwikkelingsstimulerend handelen bij kinderen

Materialen en benodigdheden in functie van AD 6:

Klein werkmateriaal, toestellen en apparaten in functie van:

- Interieurzorg, naar gelang:
 - het materiaal/de grondstof
 - de toepassing
 - de reinigings- en onderhoudsystemen
- Linnenzorg, naar gelang:
 - de reinigingsprocessen voor hand- en machinewas
 - de processen omtrent gebruiks- en kastklaar maken: verschillende types van strijkijzers, strijkplanken, enz.
- Maaltijdzorg,
naar gelang:
 - de toegepaste technieken (bereiden, verdelen, verkleinen en samenbrengen)in functie van:
 - het koelen, bewaren en invriezen van voedingsmiddelen/grondstoffen
 - vaat- en afvalhygiëne
 - presentatie en bediening: tafelbekleding, omkadering van voedselpresentatie, uitrusting en decoratie

In het servicedocument vindt u bij de wenken bij de leerplandoelstellingen meerdere suggesties omtrent het aanbieden en gebruiken van verschillende materialen en benodigdheden.

6 Geïntegreerde Proef

In het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, is de organisatie van een geïntegreerde proef reglementair verplicht. Het algemeen kader daarvoor wordt toegelicht in een VVKSO-Mededeling die u via de directie kunt bekomen.

De proef slaat voornamelijk op de vakken van het specifiek gedeelte. De integratie van andere vakken kan een meerwaarde vormen als die de gip ondersteunen.

De geïntegreerde proef wordt beoordeeld door zowel interne als uit externe deskundigen. Hun evaluatie zal deel uitmaken van het deliberatiedossier.

Het document met specifieke gegevens voor de studierichting is te raadplegen op de website www.vvksso.be via de ingang lessentabellen > 3de graad > bso > specialisatiejaar > Kinderzorg.

7 Stage

Naast vorming op school maakt de stage in deze studierichting deel uit van de opleiding.

De leerling krijgt de mogelijkheid om de op school aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes op de stageplaats in te oefenen en/of uit te breiden.

De school/het lerarenteam beslist welke doelstellingen via de stage (in combinatie met voorbereiding tijdens de lestijd) worden bereikt.

De school is verantwoordelijk voor de organisatie van de stage.

De stage moet altijd gebeuren conform de omzendbrief betreffende leerlingenstages in het voltijds secundair onderwijs die u kan raadplegen via www.ond.vlaanderen.be/edulex > omzendbrieven > secundair onderwijs > stages.

In de studierichting Kinderzorg is er stage opdat leerlingen de kans krijgen om, naar het einde van de opleiding toe, de competentie en onderliggende leerplandoelstellingen (kennis, vaardigheden en attitudes) binnen bepaalde settings te bereiken.

Leerlingen lopen stage in minimum 2 verschillende settings. Hierbij komen de settings van een groepsopvang en de buitenschoolse opvang voor elke leerlingen minstens aan bod.

Er wordt een gemiddelde van 10 uren (per week) besteed aan stage. In functie van het creëren van optimale leerkansen streeft men naar voldoende lange stageperiodes per setting (min. 4 uren/week per stageplaats).

Stage binnen de verschillende settings staat in functie tot het bereiken van de competentie. Hierbij is het belangrijk dat leerlingen de kans krijgen om alle leerplandoelstellingen die corresponderen aan het profiel van de kinderbegeleider te bereiken. Een groter deel van de stage kan, volgens de interesse van de leerling en/of mogelijkheden van de school en/of werkveld besteed worden aan één bepaalde setting.

We adviseren om bij de organisatie van de stage te kiezen voor blokstages.

8 Bibliografie/bronnen

In het servicedocument vindt u bij de wenken bij de doelstellingen meerdere bronnen en suggesties omtrent actuele publicaties en websites.

We formuleren hier enkel een aantal algemene websites:

www.kindengezin.be

www.favv.be

www.vigez.be

www.gezondheid.be

www.zorg-en-gezondheid.be

www.rodekruis.be

www.vbjk.be (Expertisecentrum voor opvoeding en kinderopvang)

www.nice-info.be

www.weliswaar.be

www.serv.be

Bijlage: woordenlijst

Algemene begrippen

Competentie: integratie van kennis, vaardigheden, attitudes in een welbepaalde context/situatie.

Leerlijnen: concrete uitwerking van een competentie/algemene doelstelling. Een leerlijn geeft de stappen (d.m.v. concrete doelen) weer die men moet doorlopen om het algemene doel of competentie te bereiken.

Welomschreven opdracht: een opdracht met duidelijke instructies, concrete leerdoelen en bijhorende evaluatiecriteria.

Werkmodel: recept, instructiefiche, stappenplan, observatielijst, enz.

Transfer: wendbaarheid; het overdragen van in de leersituatie verworven kennis, vaardigheden en attitudes naar actief gebruik in andere contexten. De eigenheid van de setting, de opvangsituatie en/of de eigenheid van het individuele kind en situatie bepalen de context.

Werkwoorden gebruikt in de leerplandoelstellingen

Verduidelijken = reproductief: het betreft informatie - feiten, begrippen, woorden, termen, procedures, werkmodellen ... - die door de leraar wordt aangereikt.

Suggesties voor het gebruik van werkwoorden: verwoorden, onder woorden brengen, voorbeelden uit de les verwoorden, verduidelijken van een betekenis, duiden, uitleggen, omschrijven ...

Toelichten = productief: betekenis geven aan info die min of meer nieuw is - info die door de leraar werd aangereikt - in een nieuwe situatie gebruiken, in een breder geheel plaatsen.

Suggesties voor het gebruik van werkwoorden: illustreren, verklaren, becommentariëren, betekenis uitdrukken, zelf een verband leggen, een eigen gevonden voorbeeld verwoorden, motiveren ...

Aanwenden = productief: betekenis geven aan info die nieuw is – info die door de leraar werd aangereikt of door de leerling werd opgezocht/ verworven - , in een nieuwe situatie gebruiken, in een breder geheel plaatsen, in het handelen integreren.

Suggesties voor het gebruik van werkwoorden: toepassen, gebruiken, concretiseren, mondeling en schriftelijk illustreren, info linken aan observaties, info toepassen tijdens handelen op stage, enz.

In kaart brengen: (iets) inventariseren en er inzicht in geven.

Situëren: plaatsen in tijd of ruimte.

Exploreren: ervaren, ontdekken, verkennen.

Ondersteunen: helpen, bijstaan (in het kader van verschillende AD's).

Reflecteren: bewust (na)denken over een eigen ervaring (= aanleiding) om competentier te worden.

Bijdragen aan: een activiteit bevorderen door ergens actief een (concrete) bijdrage toe te leveren; ergens een gunstige invloed op hebben.

Vakterminologie (alfabetisch)

Benodigheden: het nodige, de gebruiksvorwerpen waaraan men tijdens de opdracht/taak behoefte heeft (van Dale). 'Materieel' of 'middel' zijn synoniemen voor 'benodigheden'.

Complementariteit: aanvullend zijn.

Deontologie: plichtenleer: de leer van de ethische codes, principes, normen en regels eigen aan een bepaald beroep.

Directe zorg: directe of persoonsgerichte zorg (verzorgen, verplegen, begeleiden), de gebruiker of het kind participeert in het zorgproces.

Draagkracht: de bekwaamheid om aan kinderopvang te doen, rekening houdend met de fysieke en psychische conditie van de kinderbegeleider en met het geheel van ondersteunende en belastende factoren in de context van de kinderbegeleider zoals gezinssituatie, sociaal netwerk en infrastructuur. Volgens het decreet kinderopvang dient een kinderbegeleider in de gezinsopvang te beschikken over een draagkrachtattest (attest geeft o.a. ook het aantal kinderen weer dat mag opgevangen worden).

Dynamische mensvisie: visie waarbij men de mens beschouwt als iemand met individuele groeikansen en mogelijkheden (\neq statisch).

Emancipatorische mensvisie: visie waarbij men de mens beschouwt als iemand die in staat is om zijn gevoelens en gedachten te verwoorden, bekwaam is om zelf beslissingen te nemen (zelfbeschikkingsrecht en verantwoordelijkheid).

Ethiek in de opvang/zorg: het nadenken en spreken over wat zorg en opvang tot 'goede en warme' zorg/opvang maakt. Bij dit reflecteren vertrekt men steeds vanuit een bepaald referentiekader (levensbeschouwing, waarden en normen, mensvisie...).

Evenwichtige voeding: een voeding die de verhoudingen (soort, hoeveelheid en variatie) tussen de voedingsmiddelen van de actieve voedingsdriehoek respecteert.

Geldende richtlijnen: met dit begrip verwijzen we naar de (wettelijke) reglementeringen/procedures die geldend zijn binnen voorzieningen/diensten, school, ed.

Gezinnen: Volgens de Vlaamse overheid kan iedereen die in zijn thuissituatie, vanuit een bepaalde zorgbehoefte, nood heeft aan hulp, zich richten tot een dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg. Het kan een oudere betreffen, iemand met een ernstige ziekte, iemand die zorg draagt voor een inwonende persoon met een handicap, een gezin met een pasgeboren baby... Wanneer we spreken over gezinnen, hebben we het dus over het gezin in zijn breedste betekenis, waarvan minstens 1 persoon uit het gezin of inwonend sociaal netwerk een zorgbehoefte heeft of nood aan hulp heeft. De verzorgende die hulp en zorg biedt, ondersteunt dus niet enkel de gebruiker, maar tegelijkertijd het sociaal netwerk dat deel uitmaakt van de specifieke thuissituatie.

Holistische mensvisie: visie waarbij men de mens beschouwt als een geheel; geloof in de samenhang van fysieke, psychische, sociale en existentiële of spirituele aspecten van het mens-zijn.

Inclusie: de insluiting in de samenleving van sociaal achtergestelde groepen op basis van gelijkwaardige rechten en plichten. Inclusie wordt vooral gebruikt in het discours rond mensen met beperking, kansarmen... De verantwoordelijkheid tot 'aanpassing' ligt niet bij de sociaal achtergestelde groepen, zoals bij integratie. Het betreft dus een visie op mensen die ervan uitgaat dat alle mensen samen de maatschappij vormen, inclusief mensen met een beperking. Zij hoeven dus niet te integreren, ze maken al deel uit van de samenleving.

Indirecte zorg: ondersteunende zorg waarbij de gebruiker/het kind niet participeert aan het proces (huishoudelijke zorg; combinatie van maaltijd-, linnen- en interieurzorg - op vraag van gebruiker). Wanneer een verzorgende of kinderbegeleider indirecte zorg verleent, zal zij/hij eveneens aandacht hebben voor het bieden van directe zorg: bv. aandacht voor zelfredzaamheid, het kind betrekken bij de indirecte zorg...

Integriteit: heilheid, intact zijn, ongeschonden of niet gekwetst zijn.

Kansarmoede: Kind en Gezin registreert jaarlijks gegevens over kansarmoede.

Kansarmoede wordt hierbij gedefinieerd als een duurzame toestand waarbij mensen beknot worden in hun kansen om voldoende deel te hebben aan maatschappelijk hooggewaardeerde goederen, zoals onderwijs, arbeid, huisvesting.

Uit deze definitie werden zes selectiecriteria afgeleid op basis waarvan wordt nagegaan of een gezin al dan niet als kansarm wordt beschouwd, namelijk het maandinkomen van het gezin, de arbeidssituatie van de ouders, de opleiding van de ouders, de huisvesting, de ontwikkeling van de kinderen en de gezondheid.

Wanneer een gezin zwak staat volgens drie of meer criteria wordt het als kansarm beschouwd. (Kind en Gezin: toelichting kansarmoederegistratie; Het kind in Vlaanderen, 2008)

Kinderbegeleider: In de uitvoeringsbesluiten van het decreet Kinderopvang voor baby's en peuters hanteert men het begrip kinderbegeleider vanaf april 2014 en niet meer het begrip 'begeleider in de kinderopvang'.

Kinderopvang voor baby's en peuters:

- gezinsopvang: kinderopvang vindt plaats buiten de gezinswoning van het kind door één begeleider;
- groepsopvang: kinderopvang vindt plaats buiten de gezinswoning van het kind door verschillende begeleiders;
- opvang aan huis: kinderopvang vindt plaats in de gezinswoning van het kind.

Kinddossier: dossier met individuele gegevens van het kind (inschrijvingsdocumenten, individuele gegevens, medische documenten, documenten m.b.t. de observatie van kinderen (vb. opvolging ontwikkeling, ZiKo of andere...)).

Kwetsbare gezinnen: Gezinnen die een beperkte toegang hebben tot maatschappelijk hooggewaardeerde goederen zoals werk, inkomen, huisvesting, school en gezondheidszorg (definitie: Kind en Gezin). Vanuit het ICF-schema (Internationale Classificatie van het menselijk functioneren – World Health Organisation) spreekt men van het hebben van participatieproblemen: kwetsbare gezinnen zijn gezinnen die beperkt zijn in het participeren aan het maatschappelijk leven.

Maaltijdpatroon: het hoe en het wanneer maaltijden tot zich worden genomen, de eetstructuur (VIGEZ). Op regelmatige basis, op momenten die hiervoor zijn voorzien voldoende tijd uittrekken om te eten (NICE). Termen die hierbij gebruikt worden zijn ontbijt, tussendoortje, hoofdmaaltijd, middagmaal, avondmaal, lunch, kant en klaarmaaltijden, afhaalmaaltijden, solitaire (alleen eten) maaltijden, gezinsmaaltijd.

Materiaal: de ruwe stof.

Mensbeeld of mensvisie: het beeld, de voorstelling die we hebben van de mens als dusdanig.

Menselijk functioneren: De term 'menselijk functioneren' is afgeleid van het ICF-schema (Internationale Classificatie van het menselijk functioneren – World Health Organisation) dat in relatie staat tot visie op gezondheid van de WHO. In dit model wordt het menselijk functioneren benaderd vanuit 3 perspectieven: het perspectief van het organisme, het perspectief van het menselijk handelen, en het perspectief van de mens als deelnemer aan het maatschappelijk leven. Dit model wordt gezien in het licht van een wisselwerking, een complexe relatie tussen een aandoening of ziekte enerzijds, en de externe en persoonlijke factoren anderzijds. De wisselwerking tussen al deze aspecten heeft een dynamisch karakter. Zorg dragen voor het menselijk functioneren van een gebruiker kan dus worden beschouwd als het zorg dragen voor de gebruiker in zijn totaliteit.

Opvoedingsverantwoordelijke: persoon (niet-ouder) die in een concrete situatie verantwoordelijk is voor de opvoeding van het kind (partner van ouder, voogd, familielid...)

Participeren van het kind/ouder in de opvang: geïnformeerd worden, meewerken, keuzevrijheid hebben, bevraagd worden en inspraak hebben, onderhandelen, de gebruiker neemt zelf verantwoordelijkheid op... In de kinderopvang spreekt men van kinder- en ouderparticipatie.

Sociaal netwerk van het kind: de groep van mensen die het kind omringen zoals ouders, familie, vrienden, sociale contacten...

Tijdsordening: de wijze waarop de maatschappelijke praktijk wordt gerealiseerd in de tijd: dagverloop, tijdsbesteding, tijdstip van de dag, organisatie van de week, tijd van het jaar...

Transfer: het overdragen van in de leersituatie verworven kennis, vaardigheden en attitudes naar actief gebruik in andere contexten. De eigenheid van de setting, de zorgsituatie en/of de eigenheid van de individuele gebruiker en zijn sociaal netwerk bepalen de context.

Totaalvisie: 'allesomvattende' visie, rekening houden met het geheel; aandacht hebben voor het kind in zijn totaliteit: als persoon, deel uit makende van een sociale en materiële omgeving; rekening houden met de organisatie waarbinnen men werkt; aandacht hebben voor de samenleving waarvan men deel uitmaakt... Wanneer men vanuit een totaalvisie naar zorg kijkt, wordt ook de term totaalzorg (zorg op fysiek, sociaal, psychisch en existentieel vlak) gebruikt.

Voedingspatroon: periodiek patroon hoe voedingsstoffen en energie via voedingsmiddelen tot zich worden genomen, ook wel eetpatroon genoemd (VIGEZ). Kan algemeen gerelateerd worden aan sociale en fysieke omgevingsfactoren: aan leeftijdsgroepen (vb. kinderen, jongeren, volwassenen, ouderen), aan bevolkingsgroepen (vb. Belgisch, Vlaams, Nederlands, Islamitisch...) aan activiteiten (bij dagelijkse activiteiten, bij sport...) of aan bewuste keuzes (vegetarisch, veganistisch, dieet...).

Voorziening: algemene term voor een kinderdagverblijf/groepsopvang, IBO, kleuterschool...

Werkplan: algemene term voor stappenplan, ondersteuningsfiche, activiteitenfiche, aanpakfiche...

ZiKo: zelfevaluatie-instrument voor kinderen in de groepsopvang. ZiKo-Vo is een kindvolgsysteem speciaal gemaakt voor de kinderbegeleider in de gezinsopvang. Beide instrumenten kijken hoe de kinderen in de opvang het maken. (www.kindengezin.be).

Zorg: behartiging, toewijding; het streven, de pogingen die men aanwendt om iets in stand te houden of zo goed mogelijk te doen. Bij het gebruik van de term in het leerplan gaan we uit van een professionele context en dus vanuit het bieden van zorg als kinderbegeleider.

Leerplannen van het VVKSO zijn het werk van leerplancommissies, waarin begeleiders, leraren en eventueel externe deskundigen samenwerken.

Op het voorliggende leerplan kunt u als leraar ook reageren en uw opmerkingen, zowel positief als negatief, aan de leerplancommissie meedelen via e-mail (leerplannen.vvksso@vsko.be).

Vergeet niet te vermelden over welk leerplan u schrijft: vak, studierichting, graad, nummer. Langs dezelfde weg kunt u zich ook aanmelden om lid te worden van een leerplancommissie.

In beide gevallen zal de Dienst Leerplannen zo snel mogelijk op uw schrijven reageren.
